

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE MEZUNU İŞSİZ BİREYLERDE BENLİK
SAYGISI, PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK,
UMUTSUZLUK VE İNTİHAR BİLİŞLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİLER**

ALİ CENGİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2018

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE MEZUNU İŞSİZ BİREYLERDE BENLİK
SAYGISI, PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK,
UMUTSUZLUK VE İNTİHAR BİLİŞLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİLER**

ALİ CENGİZ
20165990

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. FATMA GÜL CİRHİNLİOĞLU

LEFKOŞA
2018

KABUL VE ONAY

Ad,Soyad tarafından hazırlanan “Tez Başlığı” başlıklı bu çalışma, gün/ay/yıl tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Prof. Dr. Fatma Gül Cirhinlioğlu (Danışman)
Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. Ebru Çakıcı (Başkan)
Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

YrDoç. Dr. Deniz Ergün (Başkan)
Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. Mustafa Sağsan
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih:

İmza: 27.06.2018

Ad, Soyad: Ali Cengiz

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanmasında bana sürekli yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini en ince ayrıntısına kadar benimle paylaşan, en önemlisi karşılaştığım tüm olumsuzluklarda bana moral ve destek veren tez danışmanım çok kıymetli hocam Prof. Dr. Fatma Gül CİRHİNLİOĞLU' na sonsuz teşekkürler.

Bu tezi hazırlarken pek çok kişi her aşamasında hiçbir karşılık beklemeden bir çaba sarfetti. Bu tezin bir parçası olan herkese çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca yanımda olan, beni her zaman destekleyen ve koşulsuz olarak güvenen, bu günlere gelmemi sağlayan başta Anneme, babama, abime ve kardeşlerime çok teşekkür ederim. İyiki varsınız.

Tez sırasında baştan sona kadar bana büyük yardımları dokunan kuzenlerim İbrahim CENGİZ ve Erdi CENGİZ'e ve arkadaşım Harun AYSEVER'e çok teşekkür ederim.

Ölçekleri uygularken yardımları dokunan kardeşlerim Mehmet CENGİZ ve Tuğçe CENGİZ'e arkadaşlarım Süleyman MUTLU, Alican MUTLU, İsa ATEŐ ve Okan KORKMAZ'a da çok teşekkür ederim. Ölçekleri uygulamama izin veren 3k dersanesine ve Yedi İklim dersanesine de teşekkürler. Ayrıca bilgilerini benimle paylaşan Gökçe CAN'a da teşekkürler.

Lisans ve yüksek lisans eğitim hayatımda, bana en ufak katkısı olan, benim bu günlere gelmemi sağlayan tüm değerli hocalarım hepinize de çok çok teşekkürler.

ÖZ

ÜNİVERSİTE MEZUNU İŞSİZ BİREYLERİN BENLİK SAYGISI, PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK, UMUTSUZLUK VE İNTİHAR BİLİŞLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu araştırmada üniversite mezunu işsiz bireylerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar bilişleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Hatay'ın Antakya ilçesinde yaşayan 134'ü kadın, 81'i erkek olmak üzere toplamda 215 üniversite mezunu katılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Demografik Bilgi Formu", "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği", "Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği", "Beck Umutsuzluk Ölçeği", "İntihar Bilişleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada kadınların psikolojik dayanıklılıklarının erkeklere göre, bekar bireylerin intihar bilişlerinin evlilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Benlik saygısı ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı negatif, benlik saygısı ile umutsuzluk düzeyleri ve intihar bilişleri arasında anlamlı pozitif ilişki elde edilmiştir. Umutsuzluk ve intihar bilişleri arasında anlamlı pozitif, umutsuzluk ve psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı negatif ilişki saptanmıştır. İntihar bilişleri ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı negative ilişki elde edilmiştir. Benlik saygısı, umutsuzluk ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinin meydan okuma alt boyutu intihar bilişlerini anlamlı düzeyde yordamıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık, Umutsuzluk, İntihar Bilişleri

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-ESTEEM, PSYCHOLOGICAL HARDINESS, HOPELESSNESS AND SUICIDE COGNITIONS AMONG UNEMPLOYED UNIVERSITY GRADUATES

215 unemployed university graduated individuals, 134 female and 81 male, have joined to this survey in Antakya, Hatay. As data collecting tools prepared by the surveyor "Demographical information", "Rosenberg's Self Esteem Scale", "Psychological Hardiness Scale", "Hopelessness Scale, "Suicide Cognitions Scale" has been used. According to the obtained findings, it has been found that female's psychological hardiness is higher than the male's. It is stated that single individual's suicide cognitions are higher it is found out that there is a negative meaningful correlation between self-esteem and psychological hardiness and also there is a positive meaningful correlation between self esteem and suicide cognition. It is seen that between hopelessness and psychological hardiness variables, there is a negative correlation. It is also found that between suicide cognition and psychological hardiness there is a meaningful correlation. It has been found that self-esteem, challenge dimation of psychological hardiness and hopelessness predicted suicide cognitions.

Key Words: Unemployment, Self-Esteem, Psychological Hardiness, Hopelessness, Suicide Cognitions.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xi

GİRİŞ

1.BÖLÜM

1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	4
1.5. Varsayımlar.....	4
1.6. Tanımlar.....	5

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Çalışma İş ve İşsizlik Kavramları.....	6
2.1.1. Çalışma.....	6
2.1.2. İş.....	7
2.1.3. İşsizlik.....	8
2.1.3.1. Türkiye’de İşsizlik.....	9
2.1.3.2. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik.....	10
2.1.3.3. Yüksek Öğretim Mezunlarının Cinsiyet Farkına Göre İşsizlik Durumu.....	13
2.2. Benlik Saygısı.....	14
2.3. Psikolojik Dayanıklılık	15
2.4. Umutsuzluk	16
2.4.1. Umut.....	16
2.4.2. Umutsuzluk.....	16
2.5. İntihar.....	17
2.5.1. Tamamlanmış İntihar	17
2.5.2. İntihar Girişimi	17
2.5.3. İntihar Düşünceleri.....	18

2.6. İşsizlik ve Benlik Saygısı	18
2.7. İşsizlik ve Psikolojik Dayanıklılık.....	19
2.8. İşsizlik ve Umutsuzluk	19
2.9. İşsizlik ve İntihar	20
2.10. Benlik Saygısı ve Psikolojik Dayanıklılık.....	20
2.11. Benlik Saygısı ve Umutsuzluk.....	21
2.12. Benlik Saygısı ve İntihar.....	21
2.13. Psikolojik Dayanıklılık ve Umutsuzluk.....	21
2.14. Psikolojik Dayanıklılık ve İntihar.....	22
2.15. Umutsuzluk ve İntihar.....	22
2.16. İlgili Araştırmalar.....	23

3. BÖLÜM

YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırma Modeli.....	25
3.2. Çalışma Grubu.....	26
3.3. Veri Toplama Araçları.....	26
3.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu.....	26
3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....	26
3.3.3. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği.....	27
3.3.4. Beck Umutsuzluk Ölçeği	27
3.3.5. İntihar Bilişleri Ölçeği.....	28
3.4. Verilerin Toplanması.....	29
3.5. Verilerin İstatistiksel Çözümlemesi.....	29

4. BÖLÜM

BULGULAR.....	31
---------------	----

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. Tartışma.....	61
5.1.1. Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Benlik Saygısı Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	61
5.1.2. Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	63
5.1.3. Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Umutsuzluk Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	64
5.1.4. Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin İntihar Bilişleri Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	66
5.1.5. İşsiz Mezunların Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık, Umutsuzluk ve İntihar Bilişleri Değişkenleri Arasındaki İlişkiler.....	68

6. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar	70
6.2. Öneriler.....	71
KAYNAKLAR.....	73
EKLER.....	85
Ek 1. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ), İntihar Bilişleri Ölçeği (İBÖ) Kullanım İzinleri	85
Ek 2. Bilgilendirme Formu	87
Ek 3. Aydınlatılmış Onam.....	88
Ek 4. Demografik Bilgi Formu	89
Ek 5. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ).....	90
Ek 6. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ).....	92
Ek 7. Beck Umutsuzluk Ölçeği(BUÖ).....	94
Ek 8. İntihar Bilişleri Ölçeği(İBÖ).....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	96
İNTİHAL.....	97
Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul İzni.....	98

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'de Cumhuriyet Tarihinden Günümüze İşsizlik Oranı	10
Tablo 2. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik	12
Tablo 3. Yüksek Öğretim Mezunlarının Cinsiyet Farkına Göre İşsizlik Durumu (Bin kişi, 15+ yaş).....	13
Tablo 4. Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı	31
Tablo 5. Katılımcıların Çalışma Durumu Ve İş Bulabileceğini Ümit Etme Durumlarına Göre Dağılımı	32
Tablo 6. Katılımcıların Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	33
Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması	34
Tablo 8. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	36
Tablo 9. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması	38
Tablo 10. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	40
Tablo 11. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	43
Tablo 12. Katılımcıların Kendisinin Gelirinin Olması Durumuna Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	45
Tablo 13. Katılımcıların Mezun Oldıkları Üniversite Türüne Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	46

Tablo 14. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	47
Tablo 15. Erkek Katılımcıların Askerlik Durumlarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	49
Tablo 16. Katılımcıların İş Bulabileceğini Ümit Etme Durumlarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Karşılaştırılması.....	50
Tablo 17. Katılımcıların İş Bulamaması Halinde Yapacaklarına Göre Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.....	52
Tablo 18. Katılımcıların Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk, İntihar Bilişler Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Arasındaki Korelasyonlar.....	57
Tablo 19. Katılımcıların Benlik Saygısı, Beck Umutsuzluk Ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinden Aldıkları Puanların İntihar Bilişler Ölçeğinden Aldıkları Puanları Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	59

KISALTMALAR

RBSÖ: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

PDÖ: Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

BUÖ: Beck Umutsuzluk Ölçeği

İBÖ: İntihar Bilişleri Ölçeği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurum

UÇÖ: Uluslararası Çalışma Örgütü

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları, tanımları ve kısaltmaları yer almaktadır.

1.BÖLÜM

1.1.Problem Durumu

İnsanların hayatlarını devam ettirebilmek için bir işte çalışma ihtiyaçları olduğu kesin bir realitedir; fakat işin bireyler için manası parayı kazanmaktan ötedir. İş'in, insanın hayatında önemli bir rolü vardır; kişiye maddi olarak kazanç, saygınlık, sosyal çevre desteği, amaç ve düzen kazandırmaktadır. Bireyin kendisi için uygun bir işte çalışması kendisi, ailesi ve toplum üzerinde pozitif bir hava yaratmaktadır (UÇÖ, 2009). Kişi uygun bir iş ve maddi olarak da verim alamadığı durumlarda yoksulluk ve eşitsizliğe maruz kalmaktadır bu durum bir çok psikolojik problemi de beraberinde getirmektedir. İşsizlik üzerine yapılan çalışmalarda işsizlik stres artırıcı, bunaltıcı ve olumsuz bir yaşam olayı olarak değerlendirilirken, işsizliğin psikolojik iyilik halini, yaşam kalitesini, fiziksel sağlığı ve kişiler arası ilişkileri olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Genel olarak ekonomideki ücret düzeyinde çalışmak isteği ve gücünde olmasına rağmen iş arayarak iş imkânı bulunamaması durumu işsizlik olarak kabul edilir (Ünsal, 2000). Türkiye İstatistik Kurumu işsizlik için; "Çalışma döneminde istihdam halinde olmayan (günlükçü, yevmiyeli, para karşılığı, ücretli veya ücretsiz olmak üzere bu sayılanlardan birinden çalışmamakta ve böyle bir iş ile alakası olmayan) kişilerden 3 ay süreyle iş aramış ve 15 gün içinde işbaşı yapmaya hazır olan, herhangi bir kurumla bağlantısı olmayan çalışma çağındaki tüm bireyler işsiz nüfusun kapsama alanı içindedirler" şeklinde açıklama yapmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr/>, 2017).

Üniversite sayılarının günden güne artması, mezun sayılarının da hızla artmasına neden olabilmekte, işe kabul edilmek için binlerce kişiyle rekabet edebilecek duruma gelme, kendilerini sürekli olarak yenileme ve geliştirme öneminin giderek kavranması, hele ki ülkemizde de baş

gösteren işsizlik probleminin var oluşu, bireylerin işsizlik kaygısının, stresinin, mutsuzluğunun ve umutsuzluğunun fazlasıyla ortaya çıkmasına yol açmıştır.

İşsizliğin, kişilerin mental sağlığının üzerinde bıraktığı etkinin üniversite mezunu işsizler arasında daha çok olduğu görülmektedir. Uzun yıllar eğitimini aldıkları mesleği yapamamanın verdiği sıkıntı, stres ve geleceğe dair beklentilerinin gerçekleşmemesi bu bireyleri sıkıntıya ve bunalıma sürükleyebilmektedir. Böylece işsizlik, bazı psikolojik veya bedensel rahatsızlıklara neden olabilmektedir.

Özellikle Türkiye’de yükseköğretim mezununun istihdam içerisinde yer almaması, işsizliğin de yayılması bireyin yaşadığı kaygının ve umutsuzluğun daha fazla artmasına sebep olmakta, işsizlik kişi tarafından beceriksizlik, suçluluk, hata ya da utanç olarak değerlendirilmektedir. Türkiye üzerine yapılan araştırmalar ise işsizlik ile intihar oranları, intihar olasılıkları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir (Topbaş, 2007). Ayas tarafından yapılan araştırmada ise işsizlik ile intihar oranları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ancak bu ilişkinin kişinin eğitim seviyesine göre de değişiklik gösterebildiği de belirlenmiştir (Ayas, 2016).

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar bilişleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu genel başlık altında aşağıdaki konulara yanıt aranacaktır:

1. Katılımcıların benlik saygısı, psikolojik dayanıklılıkları, umutsuzluk düzeyleri ve intihar bilişleri,
  - 1.1. Cinsiyetlerine
  - 1.2. Yaşlarına
  - 1.3. Medeni durumlarına
  - 1.4. Gelir düzeylerine
  - 1.5. Eğitim düzeylerine
  - 1.6. Kendi gelirin olması durumuna
  - 1.7. Mezun oldukları üniversite türüne
  - 1.8. Çalışma durumlarına

- 1.9. İş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
2. Katılımcıların benlik saygısı, psikolojik dayanıklılıkları, umutsuzluk düzeyleri ve intihar bilişler arasında anlamlı ilişki var mıdır?
3. Katılımcıların benlik saygısı, psikolojik dayanıklılıkları ve Umutsuzluk düzeyleri intihar bilişlerini yordamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda ülkemizde işsizlik oranı artmaktadır. Bu artışla beraber işsizlik ülkemizde ciddi bir sorun haline gelmiştir. İşsizlik payının içerisinde üniversiteden mezun olan bireyler de yer almaktadır. Üniversiteden mezun olduktan sonra iş bulamama, işsizlik süresinin uzaması, mezun sayısının da artması bireyleri kaygılandırmaktadır. Bu kaygı bireylerde psikolojik problemler ortaya çıkarabilmektedir. Bu çalışma 'Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık, Umutsuzluk ve İntihar Bilişleri' arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmadır. İşsiz kalan bireylerin söz konusu kavramların çalışılması, bu bireylere psiko-destek ya da tedavi programlarının oluşturulması açısından bu çalışma önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıda verilen sınırlılıklar içerisinde yürütülmüştür. Hatay'ın Antakya ilçesinde yaşayan üniversite mezunu işsiz bireylerin vermiş olduğu yanıtlarla, Veri toplama amacıyla kullanılan 'Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Beck Umutsuzluk Ölçeği ve İntihar Bilişleri Ölçeği' 'nden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmaya katılan bireylerin 'Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Beck Umutsuzluk Ölçeği ve İntihar Bilişleri Ölçeği' ölçeklerini içten, samimi, gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtarak doldurdukları varsayılmaktadır

1.6.Tanımlar

İşsiz: Uluslar arası Çalışma Örgütü işsiz kişi için çalışabilme döneminde olması, çalışacağı iş için hazırlıklı olması ve iş arıyor olması tanımını kullanmaktadır (Ataman, 2014)

Benlik Saygısı: Kişiliğimize ilişkin yargıların, düşünce ve algılarımızın tümünü ifade eder (Kuşat, 2001)

Psikolojik Dayanıklılık: Bireylerin, ciddi yaşam olayarı karşısında riskli deneyimler (travma, şok vb) yaşamalarına rağmen sahip oldukları pozitif gücün oluşumu ile ilgili bir kavramdır (Rutter, 2006).

Umutsuzluk: Bireyin geleceğe yönelik karamsar, çaresiz, ve beklentisiz olmasıdır. Ayrıca umutsuzluk, depresyon ve intihar olasılığını meydana çıkaran duygudur (O'connor ve Sheey, 2000).

İntihar: Tatlılıoğlu (2012)'na göre intihar "Bireyin kendini kasıtlı olarak cezalandırmak veya dünyadan ayırmak için önceden tasarlayıp hazırladığı planlı veya plansız bir biçimde direk bir eylemle ya da çok dolaylı yollardan, kendi isteğiyle kendi hayatını sonlandırması" dır.

İntihar düşüncesi: Bireyin kendi kendisini öldürmeyi düşünmesi, kurgulaması ve bunun için planlar yapması olarak belirtilmektedir (Eskin, 2003).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygıları, psikolojik dayanıklılıkları, umutsuzluk ve intiharla ilgili kavramsal açıklamalar ile yurt içi ve yurt dışındaki çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Çalışma, İş ve İşsizlik Kavramları

2.1.1. Çalışma

Çalışmak ve üretim yapmak, insanoğlu var olduğu ilk andan beri hayatının önemli bir parçası olmuştur. Çalışmaya yüklenen mana, zamanla toplumsal değerlere ve ekonomik değişikliklere göre farklı anlamlar kazanmıştır. Hangi etinliklerin çalışma sayılıp hangilerinin sayılmayacağı zamana, mekana ve yere göre farklılık gösterdiğinden kavramın tüm dünyada geçerli bir tanımının yapılması zordur (Kapız, 2002; Keser, 2011). Her millet kendi kültürel değerlerine ve içinde bulunduğu zamana göre değişik tanımlar yapmıştır.

“Çalışmanın” sözlük anlamı; “bir şeyi yapmak veya üretmek için emek harcamak, işi veya görevi olmak, iş üzerinde olmaktır” (TDK, Sözlük). Çalışma kelimesinin yabancı dillerdeki kökeninin; “sıkıntı, acı, sık ve zahmet” içeren kelimelerden geldiği bilinmektedir.

Genel anlamda “Çalışma”, toplumsal yaşamın temel gereksinimleri içerisinde yer alan, tarihsel olarak, farklı bireyler ve ya kurumlar tarafından farklı anlamlar verilen ve her toplumda mutlaka yapılan sosyo-ekonomik bir kavram olarak belirlenmektedir (Işık, 2013)

2.1.2. İş

Kesin bir tanımının olmaması nedeniyle çalışma kavramının “iş, istihdam, emek” gibi kavramlarının benzer anlamlarda, hatta birbirleri yerine kullanılabilirdiği görülmektedir. İş, ve çalışma kavramları birbirlerinden bağımsız değildir. Köken olarak da aynı kökten gelmektedirler. “İş” kavramının sözlükteki anlamı; “bir netice elde etmek, herhangi bir şey ortaya çıkarmak için emek harcayarak yapılan aktivite, çalışma; bir değeri yaratan çaba” şeklinde yapılmaktadır (TDK, Büyük Sözlük). Türkçe sözlük anlamlarında, “çalışma” tanımı içerisinde “iş” kelimesinin, “iş” tanımı içinde de çalışma kelimesinin geçmesi, bu iki kelimenin birbirinden çok da bağımsız olmadığını göstermektedir.

Dolayısıyla çalışma kavramı düşünüldüğünde genelde akla “iş” gelebilmektedir. Fakat çalışma “iş” den daha kapsamlı bir kavramdır. “İş” kavramını basit günlük etkinlikler ve genel anlamda çalışma kavramından ayıran özellik; işin genel olarak “piyasadan bir beklenti almak üzere yapılan etkinlikler” olmasıdır (Erkan, 2000). İş, bireylerin hayatlarını devam ettirmek için ücret karşılığında yaptığı bir etkinlikken, çalışma ise daha çok günlük hayatın sürekliliğini sağlayan hizmet ve malların üretilmesi ile alakalıdır (Kapız, 2002; Ünal ve Çelik, 2010). Çalışma, bireyin boş ve dinlenme zamanının tersi olarak ifade edilebilecekken, “iş” kavramı işsizlik ya da ücretsiz, çalışmanın tersi olarak değerlendirilebilir (Kapız, 2002).

Her bilim dalı kendi penceresinden bakarak kavrama farklı anlamlar yükleyebilir. İktisadi anlamda iş, “kişinin yaşamını sürdürebilmek ya da belirli bir dereceye yükseltmek için yaptığı fiziksel ve düşünsel uğraşlardan oluşmaktadır” (Kapız, 2002). İşletme bilimi açısından iş; hizmet ve mal üretmek amacıyla işletme görevlerini yerine getiren kişinin performansı sonrasında ortaya çıkan faaliyetler olarak tarif edilebilir (Erkan, 2000). İş hukuku açısından ise “ekonomik olarak bir değeri olan ve ticari olarak da bir anlam kazanan profesyonelce yapılan faaliyetler” iş olarak kabul edilmektedir (Demir, 2005).

2.1.3. İşsizlik

İnsanoğlu yaşadığı ilk andan itibaren hayatını devam ettirebilmek uğruna çeşitli üretim ve çalışma faaliyetlerinde bulunmuştur. Yaşamını mücadelesini sürdürebilmek uğruna yapılan faaliyetler, zaman içerisinde düzenli bir ücrete tabi tutulmuş ve işveren ile belirli ücret karşılığı iş eyleme dönüşmüştür. Birçok insan hayatını devam ettirmek uğruna ihtiyacı olan maddi kazanımı, iş sahibi olarak kazandıkları 'ücret' ile devam ettirmişlerdir.

Fakat globalleşen dünyada işsizlik dünya genelinde ve ülkemizde büyük bir sorun haline gelmiştir. İşsizlik olgusu, gelişimini tamamlamış, gelişmekte olan veya gelişmemiş yani bütün ülkelerin ekonomik, siyasal, toplumsal sonuçlarıyla, problemlerin en öncesinde gelmekte (Gündoğan, 1999; Güney, 2010; Winefield, 1997). Türkiyede işsizlik, bireylerin eğitimine, mesleğine, işine göre değişiklik gösterebilmektedir. Bilim insanları eski zamandan günümüze kadar değişen şartlara göre işsizliğin farklı tanımlamalarını yapmışlardır. Ancak dünya genelinde genel bir tanım bulunmamaktadır.

Günümüzde dünyasında işsizlik problemi sadece bizim ülkemizde ülkemizde değil tüm dünyada önemli bir konu haline gelmiştir. Bilim insanları farklılaşan zamana ve şartlara göre işsizliğin farklı tanımlamasını yapmışlardır. Çalışma isteği ve yeteneği olması, iş için emek verme gücüne sahip olması, sosyo-ekonomik nedenlerle belirli bir ücret ve çalışma şartlarının dışında kalan bireylere işsiz denmektedir (Andaç, 2010). İşsizlik kişilerin değil, iktisat idaresinde söz sahibi olanların bir beceriksizliği ve sosyal merkezli bir sonuç olarak anlaşılmaktadır (Gök, 2004).

Uluslararası Çalışma Örgütü' nün (ILO) kabul ettiği ve sunduğu işsizlik kavramının tanımı ise; "Belli bir yaş ve zaman aralığında: a)"iş olmayan", ör. Ücretli olarak bir işte veya kendi işinde çalışmayan; b)"o iş için uygun olmasına rağmen", ör. belli bir zaman diliminde ücretli iş veya kendi işi için uygun; c)"iş arayan", ör. Belli bir zaman aralığında iş bulabilmek için bazı girişimlerde bulunmuş olan tüm kişileri kapsamaktadır" olarak tanımlamıştır (UÇÖ, 2009).

Tüm koşullar göz önüne alınınca şu tarif ortaya çıkar; “çalışma arzusu ve yeteneğinde olup da, piyasadaki cari ücret ve ayrı şartlar kabul etmesine karşın yasa ya da örf ve töreyle tanımlanmış saatler içinde iş aradığı halde kendine müsait bir iş bulamayan bireylere” işsiz denir (Andaç, 2010; Tokol, 2000; Ünlüönen, 2011).

2.1.3.1 Türkiye’de İşsizlik

Türkiye’nin işsizlik problemi araştırıldığında 1988 öncesi ve 1988 sonrası olmak üzere iki periyoda bölünmesi gerekmektedir. Bu problemin nedeniyse Türkiye’de 1988 öncesi dönemine ait işsizlik oranı verilerinin gereğince güvenilir olmamasına rağmen 1988 sonrasına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2000 yılına kadar yılda iki defa 2000’den sonra ise yılda dört defa olmak üzere hane halkı işgücü anketleriyle toplanması ve oranla güvenilir olmasıdır (Biçerli, 2014).

Cumhuriyet’in ilk yıllarında sanayi sektöründe çalışan kişi sayısının düşük olması ve çalışanların nüfusun da çoğunlukla tarım sektörün çalışması nedeniyle 1970’li yılların ortalarına kadar işsizlik ülkemizde bir problem olarak görülmemektedir (Özdemir, Ersöz ve Sarioğlu, 2006). Ülkemiz’de işgücü incelendiğinde nüfusun tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde çalıştığı söylenebilir. Türkiye’de özellikle 1980 sonrasında nüfus hızlı şekilde köyden kente göç etmiştir. Bununla beraber hızlı gecekondulaşma ve iç ve dış göçler ile birlikte kentte işsizlik başlamış ve bu oran giderek artmıştır. Sanayi sektöründe ihtiyaca cevap veren ve sürekli bir mevduat hazırlanmaması ve tarım sektöründeki çok olan işgücünün tarım dışı bölümler tarafından yeterli seviyede çalıştırılmaması bu propleme yapısal bir nitelik kazandırmıştır (Bozdağlıoğlu, 2008).

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu ilk yıllarda işsizlik oranı % 9,1 seviyesinde ölçülmüş. Sonraki yıllarda işsizlik oranında azalma görülmüş 1952 yılında bu seviye % 1,9 oranın gerçekleşmiş. 1952 yılında artışa yönelmiştir. 1960- 1978 yılları arasında işsizlik oranında sürekli artış gerçekleşmiş. Daha sonraki yıllarda dalgalanma gerçekleşse de genel anlamda işsizlik oranında artış olmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) açıkladığı 2002-2007 yıllarında %10 seviyesinde gezen işsizlik oranı 2008 yılında ekonomik krizin etkisi ile %11 oranına, 2009 yılında

%14 oranına kadar çıkmıştır; 2010 yılında ise %11,9'dur. 2011 yılı Aralık ayı verilerine göre %9,8 oranı olarak tespit edilmiştir. 2012 yılında işsiz birey 2 milyon 518 bin kişi olmuş, işsizlik yüzde 9,2 oranında belirlenmiştir. 2 milyon 747 bin kişi işsiz ve işsizlik oranı da bir önceki yıla göre 0,5 puan artarak yüzde 9,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılında işsizlik oranı % 10,3 seviyesiyle yaklaşık 3 milyon 57.000 kişi oldu. 2015 yılında işsizlik erkeklerde % 9,2 oranı ile 1.891.000 kişi, kadınlarda % 12,6 oranı ile 1.167.000 kişi oldu. 2016 yılında işsizlik artarak % 10,9 oranıyla 3.330.000 sayısına ulaştı. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı Türkiye genelinde 15 yaş ve üstü kişilerde işsiz sayısı 2017 yılının Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre 440 bin kişi azalmış ve 3 milyon 275 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı ise 1,8 puan azalmış %10,3 seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 1.).

2010 yılındaki işsizlik ve işe katılım oranlarındaki bu değişime karşılık istihdam oranında mühim bir farklılık gözlenmemiştir. Türkiye'de istihdam oranları ele alındığında 2004 yılı %41,3 oranında iken, 2005-2007 yıllarında ise bir farklılık gözlenmemiştir. Ancak, 2010 yılında %43'e çıkabilmiştir. 2011 yılının Aralık ayındaki verilerinde ise istihdam %43,8 oranı olarak belirtilmiştir. 2013 yılında 27 milyon 632 bin işgücünün, 24 milyon 438 bin kişisi istihdam edilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'de Cumhuriyet Tarihinden Günümüze İşsizlik Oranı (%) (1923- 1987).

Yıllar	İşsizlik Oranı	Yıllar	İşsizlik Oranı	Yıllar	İşsizlik Oranı	Yıllar	İşsizlik Oranı
1923	9.1	1945	3.1	1967	4.8	1989	8.7
1924	6.9	1946	2.7	1968	5.2	1990	7.4
1925	5.3	1947	2.5	1969	5.9	1991	8.5
1926	5.1	1948	2.3	1970	6.4	1992	8.4
1927	4.2	1949	1.8	1971	6.8	1993	9.2
1928	3.8	1950	1.5	1972	6.3	1994	8.3
1929	3.2	1951	1.7	1973	6.8	1995	7.3
1930	3.2	1952	1.9	1974	7.3	1996	6.3

1931	4.5	1953	2.8	1975	7.6	1997	7.2
1932	4.5	1954	3.2	1976	9.0	1998	6.7
1933	3.9	1955	3.1	1977	10.0	1999	7.4
1934	3.2	1956	3.2	1978	10.1	2000	6.5
1935	3.3	1957	2.8	1979	8.9	2001	8.4
1936	2.9	1958	2.9	1980	8.3	2002	10.3
1937	2.7	1959	2.9	1981	7.3	2003	10.5
1938	2.1	1960	3.1	1982	7.2	2004	10.3
1939	2.1	1961	3.4	1983	7.9	2005	10.3
1940	2.4	1962	3.4	1984	7.8	2006	9.9
1941	3.0	1963	3.4	1985	7.3	2007*	9.9
1942	3.4	1964	3.5	1986	8.1	2008*	13.6
1943	2.9	1965	3.7	1987	8.5	2009**	15.5
1944	3.1	1966	3.6	1988	8.4		

(1923- 1987 Arası Biçerli, 2007; 1988-2016 Arası TÜİK, 2017).

2.1.3.2. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik

Genellikle nüfusun eğitim oranı arttıkça işsizlik oranlarının düşeceği ve işgücüne katılımın artacağı öngörülmektedir. Fakat eğitim seviyesi fazla olan bir çok ülkede işsizlik oranında fazla olduğu görülebilmektedir (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007). Ülkemizde eğitilmiş işsizlerin sayısının zamanla yükselmesi ise ülkenin toplam nitelik seviyesinin verimli kullanılmaması açısından dikkat çekici ve sosyal kaynakların verimli ve aktif olarak kullanılmaması anlamına gelir. Eğitim ile işsizlik arasındaki bu olumsuz ilişkinin farklı bir sebebi ise, devlet planlama teşkilatının uygun insan kaynakları planlamasını yapmamasıdır. Bunun sebebi ise, ortaöğretimin (lise) yetersiz yapılması, yükseköğretim kurumlarının ortadaki ihtiyaçlara gerekli önemi vermemesi. Yani eğitim sisteminin piyasanın istediği nitelikten uzak olduğu ve eğitim nitelik piyasa talebi bağının bütün olarak kullanılmadığı gerçeğidir (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007).

Son yarım asır da yükseköğretimde kitleleşme ve globalleşme gitgide çoğalmaktadır. Zorunlu olan eğitimin süresi uzatılmıştır.

Yükseköğrenim görenlerin sayısı her yıl artmaktadır. Her öğrenci için yapılan eğitim harcamaları da gitgide artmaktadır (Kavak, 2011). İşsizliğin en büyük çözümü olarak görülen eğitimi arttırmak amacıyla aileler her yıl çocuklarının üniversite sınavlarına hazırlanması ve iyi bir bölüme yerleşebilmeleri için maddi manevi her türlü çaba harcamaktadır. Üniversitelerde bir meslek sahibi olmaya yönelim artmıştır. Ancak günümüzde üniversiteden mezun olmak iş garantisi için yeterli olmaması ve geleceğin belirsiz olması kişilerin işsizlik kaygısı yaşamalarına neden olmaktadır

Teorik olarak ve çeşitli devletler için yapılan araştırmalarda işsizlik ile eğitim arasında pozitif ilişki vardır. Eğitim arttıkça işsizlik azalacaktır. Türkiye’de ise eğitim ile işsizlik arasındaki ilişkiye bakıldığında ise tersine bir durum görülmekte, lise seviyesine gelinceye kadar eğitim düzeyi yükseldikçe işsizliğin de artmakta olduğu görülmektedir (Ansal, Küçükçifçi, Özlem, Orbay, 2000).

Tablo 2. Eğitime Durumuna Göre İşsizlik (Bin kişi, 15+ yaş)

Yıllar	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%
Lise altı Eğitimli	1363	8,7	1482	9,3	1516	9,4	1627	10,0	1658	10,2
Lise	335	11,8	355	12,0	355	11,9	373	12,4	415	13,4
Mesleki veya teknik lise	272	10,1	296	10,5	303	10,6	307	10,2	369	11,6
Yüksek Öğretim	503	10,1	557	10,3	606	10,6	692	11,0	828	12,0

İşsizlik oranının en yüksek olduğu lise altı eğitim grubudur. 2015 yılında lise altı eğitim grubunda işsiz 1.627.000 kişi iken bu sayı 2016

yılında 1.658.000 kişiye yükselmiştir. Yüksek öğretim grubuna baktığımızda son beş yıl verilerine göre işsiz kişi sayısı artmaktadır (Tablo 2.5.). Yüksek öğretim mezunu gurubunda işsizlik oranının büyük bir kısmını kadın kesimi oluşturmaktadır. 2015 yılında yüksek öğretim mezunu gurubunda işsizlik oranı % 11'dir. Bunun % 7,6 oranı ile 289.000 kişisi erkek, % 16,3 oranı ile 403.000 kişisi kadındır. 2016 yılında bu oran erkeklerde % 7,6'dan % 8,8' e kadınlarda ise % 16,3'den % 16,9'a yükselmiştir (Tablo 2).

Bu durumda işsizlik devam ederse en yüksek işsizlik oranının önümüzdeki yıllarda yükseköğretim düzeyinde, biraz daha uzun vadede ise lise altı eğitim seviyesinde görüleceği tahmin edilmektedir. Eğitim oranları arasındaki işsizlik oranlarının değişkenliğine, işsizliğe sebep olan durumlarda bakmak, işsizlik probleminin çözümü için daha geniş bir bakış açısı kazandırır.

2.1.3.3. Yüksek Öğretim Mezunlarının Cinsiyet Farkına Göre İşsizlik Durumu

Yüksek öğretim mezunu gurubunda işsizlik oranının büyük bir kesimini kadın kısmı oluşturmaktadır. 2015 yılında yüksek öğretim mezunuların gurubunda işsizlik oranı % 11'dir. Bunun % 7,6 oranı ile 289.000 kişisi erkek, % 16,3 oranı ile 403.000 kişisi kadındır. 2016 yılında bu oran erkeklerde % 7,6'dan % 8,8' e kadınlarda ise % 16,3'den % 16,9'a artmıştır.

Tablo 3. Yüksek Öğretim Mezunlarının Cinsiyet Farkına Göre İşsizlik Durumu (Bin kişi, 15+ yaş)

Yıllar	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%
Erkek	225	7,2	243	7,4	267	7,6	289	7,6	363	8,8
Kadın	278	14,7	314	15,1	339	15,5	403	16,3	365	16,9

2.2.Benlik Saygısı

Benlik saygısı kavramı günlük hayatta güven duygusu ya da başka bir üslupla kendine güven anlamına gelirken, ilgili literatür incelendiğinde kendilik anlayışı, öz saygı, öz-kavram, benlik tasarımı kavramlarıyla adlandırıldığı da görülmektedir. Çoğu araştırmacı benlik saygısı ile benlik kavramları arasında ayırım yapmaktadır. Benlik bireysel niteliklerimizi nasıl değerlendirdiğimiz yani bir insan olarak bizim kendimizi nasıl gördüğümüz, kendimize olan bakış açımız. Benlik saygısı ise benliğimizi nasıl değerlendirdiğimize bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Burger, 2006).

Benlik saygısı söylenince kavram üzerinde çalışmalar yapan Rosenberg akla gelir. Rosenberg benlik saygısı kavramını kişinin kendisine yüklediği pozitif ya da negatif tutumlar olarak tanımlamıştır. Eğer bu atıflar olumluysa yüksek, olumsuzsa düşük benlik saygısının olacağını belirtmiştir. Burada mühim olan kişinin sadece kendisini kabulü değil aynı zamanda eksik gördüğü yanlarıyla mücadele eğilimini de içerisine alarak kendisi ile barışık olmasıdır. Kısa bir tanım ile benlik saygısı, kişinin kendi benlik kavramına verdiği değer yargısıdır denilebilir (Rosenberg, 1965).

Bireyin kendi şahsını algılayarak değerlendirmesi ve kedi ile ilgili bilişsel olarak bir şema oluşturmasıdır (Yıldız ve Çapar, 2010). Benlik saygısı; genel olarak bireyin kendini değerlendirirken takındığı tutumun hangi yönde olduğuna bağlıdır. Kişi kendini değerlendirirken pozitif bir tutum takınıyorsa, benlik saygısı artmakta; negatif bir tutum takınıyorsa benlik saygısı düşmektedir. Benlik saygısının düşmesi kişinin kendi iç dünyasında boşluk hissi oluşturmakta, sosyal hayatta ise bazı uyum problemlerine sebep olabilmekte ve giderek kişinin psikolojik sağlığını bozabilmektedir (Karahana, Sardoğan, Kaya, Ersanlı, Şar ve Kumcağz, 2004).

Benlik saygısı olumlu yönde gelişmiş olan bireylerin, kendilerine olan güvenleri sayesinde karşılaştıkları problemlerle yüzleşip o problem için çözüm yolları geliştirirler. Bu bireylerin problemle başa çıkma becerileri gelişmiştir. Benlik saygısı olumsuz yönde gelişmiş olan bireylerin problemle baş etme becerisi olumlu benlik geliştirmiş bireyler kadar başarılı değildir (Hiçdurmaz ve Öz, 2011)

2.3. Psikolojik Dayanıklılık

Teknolojinin gelişmesi insan yaşamını süratle değiştirirken önemli ölçüde kolaylaştırdığı buna rağmen geçmiş zamana göre daha karmaşık hale getirdiği de görülmektedir. Özellikle şehirlerdeki nüfus yığılmasının çoğalmasi ile birlikte ilişkiler karmaşıklaşmış ve zorlaşmış, strese neden olan birçok yeni faktör ortaya çıkmıştır. Yaşam koşullarının değişmesine bağlı olarak işsizlik, yoksulluk, şiddet, hastalık gibi strese ve negatif duygu durumlarına sebep olan faktörler yaygınlaşmıştır. Bu değişimle birlikte kişilerin ve toplumun ruh sağlığı önemli araştırmalara konu olmuştur. İnsan psikolojisi temelinde yürütülen bu araştırmalarda kişilerin karşılaştıkları zorluklarla mücadele edebilmesinin sahip oldukları psikolojik sağlamlığa tabi olduğu görülmüştür. Bazı araştırmalara göre psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireyler karşılaştıkları problemlerle başarılı bir şekilde baş edebilirken bu konuda psikolojik dayanıklılığı düşük olan bireyler ise problemlerini çözerken zorlanabilmektedirler (Öz ve Yılmaz, 2009).

Alanyazında farklı şekillerde tarif edilen psikolojik sağlamlık, psikolojik dayanıklılık kavramları, bir şeyin esnek ve elastik olması anlamlarına gelen Latince kökenli bir kelime olan “reliciens” kelimesinden türetilmiştir. Bu esneklik ve elastikiyet, söz konusu maddenin rastladığı etki sonrası yine eski haline dönebilmesini savunmaktadır. İnsan psikolojisi açısından da sağlamlık ve dayanıklılık, kaygı, stres ve zorluklara karşı dayanıklı olmak, gerekirse buna uyum sağlamak, hasta olmamak, sıkıntılara karşın işlevselliğini koruyarak olağan yaşamına geri dönebilmek anlamlarında kullanılmaktadır. Tanımların vurgularından hareketle psikolojik dayanıklılığı, olumsuz hayat şartlarından ve bunun sebep olduğu stresten kurtulabilme, kendini toparlayarak iyileşebilme olarak tarif etmek mümkündür (Doğan, 2015).

Amerikan Psikoloji Derneği ise, psikolojik dayanıklılığı; sıkıntı, travma, trajedi, tehdit, şok gibi kaygı ve stres kaynaklarına karşı bireylerin sergilediği uyum süreci olarak tanımlamaktadır (Southwick, Bonanno, Masten, Panter-Brick, Yehuda, 2014). Psikolojik dayanıklılık, esneklik kavramını andırır bir yaklaşımı gerektirmektedir. Risk kaynaklarının etkileri karşısında duyarlı hareket ederek negatif etkileri bertaraf etmeyi gerektirir. Bu da bir adaptasyon ve kişisel kapasitenin eksiksiz kullanımı

sorunudur. Psikolojik dayanıklılığı olan kişiler dinamik bir şekilde sahip oldukları bireysel, toplumsal ve kültürel kaynakları harekete geçirerek risk faktörlerini ortadan kaldırırlar (Yates, Tyrell, ve Masten, 2013).

2.4. Umutsuzluk

2.4.1.Umut

Umut sözcüğü günlük hayatta daha çok herhangi bir alandaki pozitif beklentileri belirtmek için kullanılır. Kuramsal açıdan ele alındığında ise umut sözcüğüne atfedilen manalar çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Umut ile ilgili kapsamlı çalışmalar yapan Jerome Frank umudu; “iyi olma hissi veren ve kişinin eyleme geçmesi için güdüleyen bir duygu” olarak ele alır (Akalın, 2006).

2.4.2.Umutsuzluk

Amerikan Psikoloji Birliği (1997)'nin yaptığı tanıma göre umutsuzluk, bireyin seçme özgürlüğünün olmadığı ya da seçeneklerin kısıtlı olduğunu gördüğü, kendi güdüsünü ve gücünü eyleme geçiremediği öznel bir duygu durumudur. Umutsuzluk negatif olaylara, durumlara karşı psikolojik bir tepkidir ve olumsuz beklentilerle oluşur. Gelecekle ve geleceği değiştirmenin beklentisiyle sonuçlanan çaresizlikle ilişkilidir. Umutsuzluk bir nitelik veya durum olabilir (Dunn, 2005).

Umutsuzluk bir hedefi gerçekleştirilmede negatif bir beklentiyi tarif eder. Umutsuzluğun en önemli özelliği ise, yaşama karşı bakışı negatif tutumlar, kötümser his ve hep başarısızlıktır (Tümkiye, 2005). Umutsuzluk, alaka kaybı, motive eksikliği ile beraber klinik olarak da depresyonun içinde bulunduğu depresif belirtiler içerisinde tanımlanır (Pınar ve Sabuncu, 2004).

Umutsuzluğun varoluş sebebi umudun olmamasıdır. Umutsuzluk, yaşanan olayların nedenleri, olayın sonucunda ortaya çıkması ihtimal olabilen olumsuz sonuçlar ve bu sonuçların kendisinde oluşturabileceği olumsuz etkiler hakkında tahminlerde bulunma ile geçmişte yaşanmış yaşantılara tabi olarak ortaya çıkabilir (Şahin, 2002).Umut, bireye gelecekte karşılaşılabileceği olumsuz olaylarla başa çıkabileceği hissini

verir. Umutsuzluk ise bireyde stres ve kaygı yaratarak kişiyi depresyona itebilir.

2.5. İntihar

Genelde intihar kelimesi söylenince insanların aklına sadece ölümle sonuçlanmış vakalar gelmektedir. Fakat intihar bilimcileri intiharı bir davranış olarak ele alamaktadır (Eskin, 2003). İntiharın; düşünceden başlayıp ölümle sonuçlanması ve bazı davranış örüntüleri olarak kendini göstermesi ruh sağlığı uzmanlarının incelemesi gereken ayrıntılardır. Bazı yazarlar ve araştırmacılar intihar eylemi veya düşüncesiyle bize neyin ve hangi davranış örüntülerinin bu eylemi anlatmak istediğini ortaya çıkarmak için bu eylemi tanımlamaya çalışmışlardır. Böylece tamamlanmış intihar, intihar girişimi ve intihar düşüncesi olmak üzere birer intihar eylemi örüntüsü olarak belirlenmiştir.

2.5.1 .Tamamlanmış İntihar

Genel olarak tamamlanmış intihar; sebepleri bir çok etkenli olup ölümle sonuçlanan bir intihar eylemi olarak tanımlanabilir. Tamamlanmış intihar kısaca “intihar” olarak da isimlendirilmektedir. Yerli literatürde ise kimi yazar ve araştırmacıların tamamlanmış intihar veya intihar kavramı yerine “özkıyım” kelimesini kullandıkları da görülmektedir. “Ölümle sonuçlanacağını bilerek, olayın kurban’ı tarafından girilen negatif eylemin doğrudan ve ya dolaylı olarak sonuçlandığı her ölüme intihar denir” (Odağ, 2002).

2.5.2. İntihar Girişimi

İntihar girişimi, taşımış olduğu mesajlar ve vermiş olduğu anlamlar ile bayağı dikkat çekici bir eylemdir. Kavramsallaştırılmasındaki karışıklık hala bitmemiştir. Berman, Jobes ve Silverman’a (2006) göre “intihar” tanımındaki karmaşanın ve zorlukların benzerine de “intihar girişimi” tanısında da rastlanmaktadır.

İntihar girişimi söylemi genellikle ölümle sonuçlandırılmamış, başka bir deyiş ile ölümle neticelenmemiş intihar eylemi için kullanılır. Ölüm niyeti olan bireyin bu yönde ölümcül bir plan belirleyerek eylemi

uygularken; kullandığı araçlarda oluşan bir zafiyet, kontrolü dışında olan bir dış etken, yakınında tesadüfen olan bir görgü tanığının müdahalesi bu girişimini yarım bırakır. Böylece intihar girişimi neticesiz olur ve hayat kurtulur (Volant, 2005). Bundan dolayı sadece amaca ve sonuca bakarak davranışı tanımlamak bazı zamanlarda bireyi yanıltabilmektedir (Odağ, 2002).

2.5.3. İntihar Düşünceleri

Bireyin düşüncesi, davranışını etkileyen temel faktörlerden biridir. Bu sebeple bireylerin davranışlarını anlamayıp değerlendirebilmemiz için düşünce yapısını anlamak önemlidir. İntihar düşünceleri; bireyin intihara ilişkin olarak aklını intihar düşüncesi ile sürekli kurcalaması ve kişinin intihara yöneliminde etkisi olan bütün düşünce boyutlarını içermektedir. Spirito ve Lewander (2004) intihar düşünceleri bireyin gerçekleştireceği girişimin ve ölümün planlanması, bu planın uygulanacağı yönetime ilişkin düşüncelerdir. Stauffer (2004) intihar düşüncelerini ileri zamandaki bir intihar vakasının önceden, gerçek olmayan bir durumda planlanması ve üstünde düşünülmesi olarak tanımlamıştır. Düşüncenin sürekliliği ve süresi düşüncenin derecesinin belirlenmesinde önemli etkenlerdendir (Goldsmith, Pellmar, Kleinman ve Bunney, 2002; Spirito ve Lewander, 2004).

2.6. İşsizlik ve Benlik Saygısı

Bir iş sahibi olmak, kişinin kimliğini, toplumsal statüsünü ve benlik saygısını geliştiren faktörleri korumasında büyük bir rol oynamaktadır. Topluma faydalı olma duygusu, kişinin kendisine olan saygısını korumasında en önemli öğelerdendir. İşsiz kalmak, bireyin kendine olan saygısını zedelemekte; iş sahibi olabilmeye verilen değer fazla olması bireyi kimlik krizine sokmaktadır (Tınar, 1996).

İşsizlikle ilgili yapılan bazı çalışmalarda herhangi bir işte çalışan kişilerin benlik saygı düzeyleri işsizlerinkine göre daha yüksek bulunmuştur. İşsizlik sürecinin getirdiği travma, şok, gelecek belirsizliği, kaygı, utanç ve statü kaybı, bireyin özsaygısını azaltabilmektedir (Kıcır, 2005).

Eğitime katılım oranının artmasıyla birlikte yükselen eğitimli işsizlik büyüyen tehlikeyi daha da arttırmaktadır. Son yıllardaki yükseköğretim mezunlarının işsiz sayısı gözler önüne serilmiştir. İşgücü olan ve bu piyasanın içinde olamayan yüksek öğretimli bireyler ekonomik sorunlar ile beraber psikolojik sorunlar yaşayabilmektedir. Yüksek öğretimli bireylerin sayısının artışı ile beraber bu bireylerin arasında işsizliğin yaygınlaşması, maddi bir kazanımın olmaması, bu bireyleri başarısız, işe yaramaz, suçlu, öfkeli ve düşük benlik saygısı duygularını hissetmeye yol açabilmektedir.

2.7. İşsizlik ve Psikolojik Dayanıklılık

Üniversite mezunu bireylerin üniversite sonrası iş bulma konusunda yaşamaları muhtemel problemlerin onların öğrenim sürecinde oluşturduğu kaygı önemlidir. Bu açıdan bu bireylerin yüz yüze kaldıkları işsizlik gibi ciddi uyum ve gelişme tehditlerine ve zor hayat koşullarına karşın başarılı bir şekilde normal yaşamsal etkinliklere dönebilme olarak tanımlanan (Masten, 2001) psikolojik dayanıklılık düzeylerinin geliştirilmesi önemlidir. Psikolojik dayanıklılık genel anlamda bir yaşam başarısı veya yaşama uyum sağlayabilme becerisini gösterir (Hunter, 2001).

2.8. İşsizlik Ve Umutsuzluk

İşsizlik bireylerin toplumsal hayatını etkilemektedir. Üniversite mezunu işsiz birisi hayatını kuramama noktasında kendisi göstermektedir. Buna göre herhangi bir işe sahip olmayan bireyler özellikle de işsizlikleri sebebiyle sistemli bir hayata geçmeyi ertelemektedirler. Bu durum iki şekilde ortaya çıkmaktadır: Bireyler geleceklerini garanti altına alabilecekleri aktif bir iş hayatına sahip olana dek yaşamlarını ertelemektedirler. Ya da bazı durumlarda eğitimde yükselmeye giderek işsizliklerini ve yaşamlarını tecil etmektedirler.

Bir yaşam kuramamanın sebebi ileriye dönük olumlu bir beklentiye sahip olamamalarıdır. Eğitimli bireylerin işsiz kalması gelecek adına bir belirsizlik ve umutsuzluk ortaya çıkarmaktadır. Bu belirsizlik onlarda gelecek için karamsar bir hava yaratmakta ve onların aile kurmalarına, yerleşik düzene geçmelerine engel olmaktadır. Umutsuz bir tavır takınabilmelerine sebep olmaktadır. Ayrıca umutsuzluk ile eşlik eden

duygular; değersizlik, mutsuzluk, eylemsizlik, suçluluk, pişmanlık ve çaresizlik duyguları olarak gözlemlenmiştir (Dilbaz ve Seber, 1993).

2.9. İşsizlik ve İntihar Bilişleri

İntiharlar üzerinde maddi olarak zayıflık ve sosyal krizler artırıcı bir etken olmaktadır. Kişilerin iş hayatına girememesi ya da var olan işin kaybedilmesi agresif bir tutum sergilemelerine neden olur, bu agresyon kişileri intihara sürükleyebilir. Yapılan çoğu araştırmanın sonuçları da işsizlik veya iş güvencesinin olmaması intihar olasılığını yükselttiğini ve işsizliği azaltacak toplumsal ve ekonomik politikaların intihar olasılığı oranını düşüreceği fikrini desteklemektedir.

Türkiye’de intiharlara; geçim zorluğu gibi ekonomik faktörler işsizlik ve maddi kazanç yoksunluğu, sağlık problemleri hastalık v.s, aile problemleri, hissi ilişkiler, öğrenim başarısızlığı gibi psikolojik faktörler neden olmaktadır. Özellikle sosyo-ekonomik durumlar, yaşam koşullarının kötü olması ve işsizlik gibi faktörler erkeklerde intihar eğilimini daha çok arttırmaktadır (Çuhadaroğlu ve Sonuvar, 1993).

2.10. Benlik Saygısı Ve Psikolojik Dayanıklılık

Benlik saygısı, genel anlamda kendini iyi, değerli hissetmek olarak tanımlanır (Rosenberg, 1965). Kişiler bu tanıma göre benlik saygılarını korumaya yada yükseltmeye çabalamaktalar .Yüksek seviyede benlik saygısı, psikolojik sağlamlığın, dayanıklılığın önemli göstergesidir (Crocker ve Park, 2004). Başka bir tanımla benlik saygısının fazla olması genel olarak iyi olmaya ve iyi hissetmeye işaret eder (Dubois ve Flay, 2004). Bir çok yaklaşım bireyin uyumu ve motivasyonu için benlik saygısı ve psikolojik dayanıklılığı birey için vazgeçilmez bir güç olarak görmektedir (Pyszczynski, Greenberg, Solomon, Arndt ve Schimel, 2004) ve olumlu değişkenlerle ilişkilendirmektedir.

Ülkemizde yapılan bir araştırmada, benlik saygısının psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumunu yordayan mühim bir değişken olduğu belirtilmiştir (Çeçen, 2008). Bireyin benlik saygısının psikolojik dayanıklılığı etkilediği düşünülmektedir.

2.11. Benlik Saygısı Ve Umutsuzluk

Toplumda, arkadaş çevresi ya da aile ortamında bireyler hakkında yapılan iyi ya da kötü yorumlar benlik saygısı üzerinde de direkt etkili olur. Eğer olumlu ifadeler kullanılıyorsa benlik saygısı olumlu yönde artarken, tersi bir durumda ise benlik saygısında azalma görülebilir.

Olumsuz benlik saygısı geliştiren bireyde güvensizlik duygusu oluşur. İlerleyen zamanlarda birey yapacağı işlerde ya da karşılaştığı zorluklarda kendine güvenemediği için, hiçbir şey yapamayacakmış gibi hissetmeye başlar, yani geleceğe dair umutsuzluk hisseder. Ve bu durumun hep böyle süreceğine inanır.

2.12. Benlik Saygısı ve İntihar Bilişleri

Yapılan araştırmalara bakıldığında, düşük benlik saygısının intihar davranışlarıyla yakından bağlantılı olduğu görülmekte ve intihar düşüncesi, tamamlanmış intihar, intihar girişimi ve intihar olasılığı açısından önemli bir risk faktörü olduğu belirtilmektedir (Beck, 2006; Heisel, 2003; Neufeld ve O'Rourke, 2009).

Benliğe karşı oluşan olumsuz hislerle intiharın bağlantısını gösteren önemli sayıda kanıtlar mevcuttur. İntiharda benlik saygısı kaybı ön plandadır. Benlik yönünden intihar, üst benliğin baskı oluşturmasıyla kişide yarattığı gerilimin dayanılmaz hale gelmesidir. Benlik saygısı kaybı aşırı ölçüde yüksek olunca birey onu yeniden kazanma umudunu kaybetmiştir (Minkoff, 2001)

2.13. Psikolojik Dayanıklılık ve Umutsuzluk

Psikolojik dayanıklılığın yüksek düzeyine sahip olan bireylerin olumlu düşüncelere daha çok sahip oldukları ve gelecek adına daha çok umutlu ve daha az depresif bir his yaşadıkları görülmektedir. Bu kişilerin yaşam doyumları da yüksek çıkmaktadır.

Umutsuzluk duygusu, bireylerin geleceğe ilişkin olumsuz beklentileridir yani geleceğe ilişkin kötümserlik derecesidir. Umut, umutlu olma ve iyimserlik gibi birçok faktörü psikolojik dayanıklılığı etkileyen faktörler olduğu bulunmuştur (Werner, 1990; Murray, 2003).

2.14. Psikolojik Dayanıklılık ve İntihar Bilişleri

Psikolojik dayanıklılık, kişinin ciddi problemleri, stres faktörleri v.s olması ve yaşadığı olumsuz şartlara rağmen bu koşullara karşı verdiği mücadele ve adapte olabilme gücüdür. Bireyin bu faktörlere dayanma gücüne psikolojik dayanıklılık denir. Kişi yaşamında sarsıntılı, stresli bir problem durumuna maruz kaldığında ve bu etmenlerin üstesinden gelemediği zamanlarda kişide intihar ile ilgili düşünceler, intihar olasılıkları ve intihar girişimleri ortaya çıkmaktadır. Kişi intihara kalkıştığında yaşadığı problemlerini çözebilecek başka bir çözüm yolu bulamadığından böyle bir olaya kalkışmıştır.

Psikolojik dayanıklılık kişinin problemlere karşı baş gösterme gücünü pozitif olarak etkilemekte ve intihar riskine karşı önleyici bir etki olmaktadır. İntihar riski açısından olasılığı olan işsiz mezunlar için psikolojik dayanıklılıkları irdelenerek bu kişilerin baş etme güçlerini arttırmaya çalışmak ve çeşitli önlemler almak onlar için yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2.15. Umutsuzluk ve İntihar Bilişleri

İntihar olasılığı bulunan bireylerin intiharı genellikle çaresizlikten kurtuluş veya umutsuzluktan kurtuluş olarak görmekteler. Bireyin hayata bakış açısı umutsuzluklarla kaplı ise, intihar riskinin de arttığı belirlenmiştir (Minkoff, 2001).

Bireyin yaşamış olduğu bazı olaylar sistematik bir biçimde kafasında şekillenmekte ve sonra birey olayları hatalı bir şekilde yorumlamaktadır. Problemin de çözümsüzlüğünden yakınmaktadır. Sonuçta bilişsel çarpıtmaları olan birey umutsuzluk yaşamakta ve intiharı ise problemlerinden bir kurtuluş yolu olarak düşünmektedir (Beck, Brown, Berchick, Stewart ve Steer, 2006).

2.16. İlgili Araştırmalar

Rathmann vd. (2016), Kuzey Amerika ve Avrupa'da genel olarak 31 ÷lkede yapmış oldukları çalışmalarda ekonomik durağanlığın genç işsizliğinin ruh sağlığına olan etkisini araştırdılar. Sonuçlara göre ruh sağlığı Őikāyetleri ve ekonomik durgunluk dönemi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptandı. (Rathmann vd.). Genç işsizliği oranlarının yüksek oluşu, özellikle sosyo-ekonomik yönden düşük seviyeli gençlerde kaygı yaratabilmekte, stres seviyesini arttırabilmekte ve gelecekle ilgili endişesinde sürekli bir artışla sonuçlanabilmektedir; bu deneyimlerin tahmini sonucu ise gençlerin psikolojik problemlerinin artması olmaktadır (Rathmann vd.).

Thern, Munter, Hemmingsson ve Rasmussen (2017), İsveç'te genç işsizliğinin uzun dönemli akıl sağlığının üzerindeki etkisini inceleyerek bir çalışmaya yapmışlar. Araştırma neticesinde 17-24 yaş aralığındaki işsiz gençlerle ilk kez 1983-1986 yıllarında ilk görüşmeler yapılmış, ve sonrasında bu görüşmeler 1991-1994 yılları arasında tekrar yapılmış ve bu iki dönem ile kıyaslanmıştır. Çalışma neticesinde 19 yıllık aradan sonra takip çalışması yapılmıştır. Yıllarca süren takip çalışmasının neticesinde genç işsizliğinin psikolojik olarak rahatsızlık teşhisi alma tehdidiyle karşıya olduğu tespit edilmiştir (Thern v.d). Hatta genç işsizliğinin alkol ve madde kullanımı arasında güçlü bir korelasyon olduğu belirtilmiştir.

Uyanık ve Akman (2004), farklı ekonomik düzeye sahip lise ğrencilerinin benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi için bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın örneklemini, 237 erkek ğrenci, 245 kız ğrenci toplamda 482 ğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın bulguları ise, örneklem grubunun cinseyete göre benlik saygısının farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Alfred ve Smith 1989 yılında psikoloji bölümünü okumakta olan öğrenciler ile ilgili yaptıkları çalışmalarında 84 niversite öğrencisinin kaygı ve stresli bir olayla karşılaşmalarında bilişsel değerlendirmelerini araştırdılar. Çalışmanın sonucunda, psikolojik yönden güçlü olan kişilerin tehdit oluşturran bir durum (olay) ile karşılaştıklarında değerlendirmelerinin olumlu yönde olduğu ve psikolojik sağlamlığın stres üzerinde orta düzey bir korelasyona sahip olduğunu tespit ettiler (Terzi, 2005).

Chuang ve Huang (2007), yaptıkları araştırmada 23 idari birimden 1983–2001 zaman aralığını araştırmışlardır. OLS kullanılmıştır. İşsizlik ile intihar arasında pozitif yönde bir korelasyon, gelir ile intihar arasında negatif yönlü bir korelasyon olduğunu belirtmişlerdir.

Tařđın, Bozgeyikli, Boğazlıyan (2017), yaptıkları çalışmada üniversiteli gençlerin işsizlik kaygı düzeyleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasında negatif yönlü anlamlı bir korelasyon olduğunu tespit etti. Kelle (2016), İstanbul'da psikolojik dayanıklılığın yordayıcılarını araştırmıştır. alışmasında sosyal evre ve aile desteğinin karakteristik özelliklerinin psikolojik dayanıklılığı önemli düzeyde etkilediği, psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin yaşam doyumuyla da pozitif bir ilişki kurduğu tespit edilmiştir.

Dereli ve Kabataş (2009), Muğla Sağlık Yüksekokulu son sınıftaki öğrenciler ile yaptıkları araştırmada herhangi bir iş bulma kaygısı olan öğrencilerin; kaygısı olmayan öğrencilere göre umutsuzluk seviyelerinin daha yüksek olduğu farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Özel, Keser, Köksal (2008), Kütahya'da 2005-2006 yıllarında meydana gelen intihar vakalarını cinsiyet ve eğitim farklılıkları olmak üzere 353 intihar ve intihara teşebbüs olayını ele almıştır. Bulgulara göre, intihar edenlerin %38,3 dilimini ilkokul mezunu; %33,2'lik oranının ise lise seviyesinde eğitim aldığı belirlenmiştir. Ekici, Savaş ve ıtak (2001) 1996–1997 yıllarında İstanbul'da 508 intihar vakası ele alınmıştır. Yapılan araştırmada vakalar arasında en yüksek vakanın %46 oranında işsizlerde olduğu tespit edilmiştir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin nasıl analiz edildiğine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar bilişleri arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan tanımlayıcı bir araştırmadır. Bu çalışma betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İki veya daha fazla değişkenin arasında beraber olan değişimin varlığını veya basamağını tanımlamayı hedefleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2011).

Çalışmamıza bağlı olarak betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinin uygun olduğu planlanmıştır. İlişkisel tarama modellerinde, değişkenler arasındaki ilişkiler; karşılaştırma türü ve korelasyon türü olmak üzere iki grupta incelenebilmektedir. İlişkisel taramanın korelasyon türünde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, birlikte değişim olmuşsa bu değişimin nasıl olduğu tespit etmeye çalışılmaktadır. İlişkisel taramanın karşılaştırma türünde, en az iki değişken belirlenir ve bunlardan birine (bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturulur, öteki değişkene bakılır ve ona (bağımlı değişkene) göre aralarında bir değişme olup olmadığı olmuşsa nasıl olduğu saptanarak ortaya konur (Karasar 2009; Karasar, 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017/18 yılı Hatay'ın Antakya ilçesinde bulunan üniversite mezunu işsiz bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan katılın 134 kadından (%62,33) ve 81 erkekten (%37,67) toplam 215 veri toplanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında katılımcılara sunulan veri toplama aracı, "Sosyo-Demografik Form", "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği", "Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği", "Beck Umutsuzluk Ölçeği", "İntihar Bilişleri Ölçeği" olmak üzere toplam beş kısımdan oluşmaktadır.

3.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Veri toplama anketinin ilk kısmı, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgileri toplamaya amaçlamaktadır. Anketin bu kısmı araştırmacının kendisi tarafından geliştirilmiş olup katılımcılara ilişkin şu bilgileri sorgulamaktadır. Yaş, cinsiyet, medeni durum, ailenin ortalama aylık geliri, kişinin herhangi bir maddi geliri var mı, eğitim durumu, mezun olunan bölüm, mezun olunan üniversite, iş durumu, askerlik durumu, iş bulabileceğinizi ümit ediyor musunuz, İş bulamazsanız ne yapmayı düşünüyorsunuz gibi konulardaki görüşleri sorulmuştur.

3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)

Ölçek araştırmaya katılan bireylerin kendilerine verdikleri kıymeti ölçmek amacıyla kullanıldı. Literatürde sık kullanılmakta olan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Kısa Form, 1965) bu çalışmada da kullanıldı. Ölçeğin uyarlaması çalışmasını Çuhadaroğlu (1986) yapmıştır. İçerisinde beş tane pozitif ve beş tane negatif ifadenin bulunduğu ölçek on maddeden oluşmakta ve dördü Likert'e sahiptir. Benlik saygısı (Corwyn, 2000) kavram olarak tek yönlü kabul edildiği için puanların genel toplamı kullanılarak hazırlanmıştır. Ölçeğin güvenirlik çalışması için gösterge olarak Cronbach alfa değeri hesaplanmış, on maddeden oluşan bu kısa ölçek için yüksek bir değer (.85) olarak belirtilmiştir. Uyarlama çalışmalarında (Çuhadaroğlu, 1986) bulunan Cronbach alfa güvenirlik

katsayısı (.76)'dir. Uyarılama çalışmalarında, dört hafta aralıklarla yapılan test-tekrar test yöntemi ile güvenirlik katsayısı (.71) olarak bulunmuştur. Ölçek uygulandıktan sonra puanlar toplanınca puanların yüksek olması düşük benlik saygısına işaret etmektedir.

3.3.3. Psikolojik Dayanıklılık leği (PD)

“Psikolojik dayanıklılık” kavramı stres yaratan durumlar karşısında ruh sağlığını koruyabilen bireylerin sahip olduğu nitelikler olarak ele alınmıştır. şerife Işık (2016) tarafından geliştirilerek geçerlilik güvenirlik çalışması yapılan ölçek beşli likert tipi bir ölçektir. Örgütsel yaşamda psikolojik dayanıklılığı kapsayan kendini adama, kontrol ve meydan okuma boyutlarını içeren 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .76'dır.

Alt boyutlardan kendini adama,bireyin yaşamın farklı yönleriyle uğraşma eğilimi, bir uğraş veya göreve yönelik merak- ilgi düzeyi ve pasif bir durumda olayların dışında kalmaksızın etkin şekilde olaylara dhil olmasıyla gerçekleşen bir anlam ve amaç hissini ifade etmektedir. Meydan okuma alt boyutu, bireyin bilgiyi kolay yollardan elde edemediği ve zorlukların bireyi geliştirdiğini vurgulamaktadır. Bu bireyler yaşamda durağanlıktan ziyade değişimi normal olarak algılar ve bu değişim beklentisi onlarda güvenlik tehdidi olarak değil, gelişimi teşvik edici unsur olarak değerlendirilir. Meydan okuma özelliği olan bireyler karşılaştıkları risk ve stres verici olayları yaratıcılık, bireysel başarı ve yenilik için bir fırsat olarak değerlendirir. Kontrol boyutu ise bireyin yaşamındaki durumları değiştirilebilecek bilişleri ve davranışları kapsar. Bu bireyler karşılaşılan sıkıntılar ve tehditler karşısında kendini zayıf hissetmek yerine olayların seyrini değiştirmeye çalışırlar.

3.3.4. Beck Umutsuzluk leği (BU)

Çalışmamızda Beck Umutsuzluk leğinden (BU) faydalanılmıştır. BU Beck, Lester ve Trexler (1974) tarafından bireyin gelecekteki olumsuz beklentilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte 20 madde vardır ve bireyin kendi kendini değerlendirme tarzında bir ölçektir. Ölçekten 0-20 arasında puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması, bireyde geleceğe dair umutsuzluğun yüksek

olduğuna işaret gösterir. Ölçeğin Türkiye’de ki geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını Seber (1991) ve Durak (1993) yapmıştır. Seber (1991) ölçeğin uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısını 0,86 olarak belirtmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0,85 olarak belirlenmiştir. Ölçek 3 alt boyuttan oluşmuştur. “Gelecek ile ilgili duygular ve beklentiler” için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.72, “Umut” için 0.67’ “Motivasyon Kaybı” için 0.68’dir.

3.3.5.İntihar Billişleri Ölçeği (İBÖ)

Rudd ve arkadaşları (2010) tarafından intihara ilişkin umutsuzluk, inanç ve düşünce sistemini belirlemek maksadıyla geliştirilen bu ölçek kendini değerlendirme ölçeğidir. İBÖ 5’li Likert tipe sahip ve ölçek üzerinde puanlanabilen 18 maddeden meydana gelmektedir. Ölçekten alınan puanların aralığı 18-90 arasında değişebilmekte ve yüksek puanların oluşu intihara ilişkin umutsuzluğun ve riskin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek öncelikli olarak 20 madde olarak geliştirilmiştir. Fakat, Rudd ve arkadaşları (2010) yaptıkları geçerlilik çalışmasında, maddelerin toplam korelasyon katsayılarının düşük olmasından dolayı 2 maddeyi ölçekten atılmışlardır. Çalışmanın bulgularına göre, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .91 ile .97 aralığında değişkenlik gösterebilmektedir. Ayrıca, ölçekten beř gün içerisinde alınan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı yatan hasta örnekleminde .54, üniversite örnekleminde ise .84 olarak bulunmuştur. Rudd ve arkadaşları (2010) psikiyatrik teşhisi konmuş gruplar ve öğrencilerle yapılan doğrulayıcı ve ačímlayıcı faktör analizlerinde ölçeğin iki faktörlü şeklini de onaylanmıştır. Ölçeđin “çözülemezlik” (unsolvability) “sevilemezlik” (unlovability) , ve “dayanamazlık” (unbearability) tarzında üç faktörlü bir yapısını gösteren çalışmalar vardır (Ellis ve Rufino, 2014; Gibbs, 2010). Ölçeđin geçerlik, güvenilirlik ve türkçeye uyarlama çalışmasını Guzey Yiđit, M. ve Yiđit, İ. (2017) gerçekleştirmişlerdir. Ölçekte bulunan 18 madde İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Analiz sonuçlarına göre ölçeğin hem iki faktörlü (sevilemezlik ve çözülemezlik) hem de üç faktörlü yapısı (sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık) geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiğini

göstermekte fakat üç faktörlü yapının daha iyi uyum sağladığı tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanma aşaması, Hatay'ın Antakya ilçesinde yaşayan üniversite mezunu işsiz bireylerle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları gönüllü olan katılımcılara uygulanmıştır. Araştırmacı mezunlara kendisini tanıtarak, araştırmasından bahsetmiş sonrasında araştırmanın amacını anlatmıştır. Dağıtılan ölçeklerin nasıl yanıtlanması konusunda bilinmesi gereken açıklamaları yapmış ve mezunların uygulamayla ilgili merak ettikleri sorularını yanıtlamıştır. Mezunlara ölçeklere verdikleri cevapların gizli kalacağı, kişisel olarak herhangi bir değerlendirme yapılmayacağı ve sadece bu araştırma içerisinde kullanılacağı belirtilerek içten ve kendilerini yansıtan yanıtlar vermeleri istenmiştir. Ölçekler katılımcılara araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

3.5 Verilerin İstatistiksel Çözülmesi

Araştırmada kişisel bilgiler formu, Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Beck umutsuzluk ölçeği, intihar bilişleri ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeği olmak üzere beş bölümden oluşan anket formundan elde edilen veriler SPSS 24.0 yazılımı aracılığıyla çözümlenmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite mezunu işsiz bireylerin sosyo-demografik özelliklerinin ve iş bulmaya dair ümitlerinin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır.

Üniversite mezunu işsiz bireylerin Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Beck umutsuzluk ölçeği, intihar bilişleri ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlara ait ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer olmak üzere çeşitli tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Araştırmada nonparametrik hipotez testleri kullanılmış olup, bu testlere veri setinin normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile incelendikten sonra karar verilmiştir. Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan hipotez testleri kullanılmıştır. Buna göre üniversite mezunu işsiz bireylerin çeşitli özelliklerine Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Beck

umutsuzluk ölçeği, intihar bilişleri ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi gibi parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Katılımcıların Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Beck umutsuzluk ölçeği, intihar bilişleri ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkin nonparametrik bir test olan Spearman korelasyon analizi ile belirlenmiştir. Katılımcıların Rosenberg benlik saygısı ölçeği, Beck umutsuzluk ölçeği ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanların intihar bilişleri ölçeği puanlarını yordama durumlarının incelenmesinde regresyon analizi kullanılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar olasılığı arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	134	62,33
Erkek	81	37,67
Yaş Grubu		
24 yaş ve altı	101	46,98
25-28 yaş arası	71	33,02
29 yaş ve üzeri	43	20,00
Medeni durum		
Evli	25	11,63
Bekar	190	88,37
Aylık gelir		
1000 TL ve altı	20	9,30
1001-2000 TL arası	80	37,21
2001-3000 TL arası	54	25,12
3001-4000 TL arası	44	20,47
4000 TL ve üzeri	17	7,91
Eğitim durumu		
Önlisans	12	5,58
Lisans	192	89,30
Lisansüstü	11	5,12
Kendisinin geliri olması durumu		

Var	48	22,33
Yok	167	77,67
Mezun olunan üniversite türü		
Devlet Üni.	186	86,51
Özel Üni.	29	13,49

Tablo 4’de araştırmamıza katılan bireylerin tanıtıcı özelliklerine göre istatistiksel dağılımları verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların %62,33’ünün kadın ve %37,67’sinin erkek olduğu, %46,98’inin 24 yaş ve altı, %33,02’sinin 25-28 yaş arası ve %20,0’sinin 29 yaş ve ü” zeri yaş grubunda yer aldığı, %11,63’ünün evli, %88,37’sinini ise bekar olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %9,30’sunun aylık gelirinin 1000 TL ve altında, %37,21’inini 1001-2000 TL arası, %25,12’sinin 2001-3000 TL arası, %20,47’sinini 3001-4000 TL arası ve %7,91’inin 4000 TL ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %5,58’inin önlisans, %89,30’unu lisans ve %5,12’sinin lisansüstü mezunu olduğu, %22,03 ‘ünün kendi gelirinin olduğu, %86,51’inin devlet üniversitesinden mezun, %13,49’unun ise özel üniversiteden mezun olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Katılımcıların çalışma durumu ve iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre dağılımı

	n	%
Çalışma durumu		
Önceden çalışmış	124	57,67
Hiç çalışmamış	91	42,33
İş bulabileceğini ümit etme		
Evet	153	71,16
Hayır	62	28,84
İş bulamaması halinde yapılacaklar		
Askere gitme	18	8,37
Yüksek lisans yapma	50	23,26
Mesleki sınavlara hazırlanma	22	10,23
Kurslara katılma	10	4,65
Kendi işini kurma	34	15,81
Diğer	81	37,67

Tablo 5.'de araştırmaya dahil olan bireylerin çalışma durumu ve iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 5. incelendiğinde, araştırmaya dahil olan katılımcıların %57,67'sinin önceden çalıştığı, %42,33'ünün ise daha önce hiç çalışmadığı, %71,16'sının iş bulabileceğini ümit ettiği, %28,84'ünün ise iş bulabileceğine dair ümidinin olmadığını ifade ettiği görülmüştür. Katılımcıların %23,26'sı iş bulamaması halinde yüksek lisans yapmayı düşündüğü, %10,23'ünün mesleki sınavlara hazırlanmayı, %15,81'inin ise kendi işini kurmayı düşündüğü saptanmıştır.

Tablo 6. Katılımcıların benlik saygısı, beck umutsuzluk, intihar bilişleri ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlara ait tanımlayıcı istatistikler

	n	$\bar{x}$	s	min	max
Benlik Saygısı	215	1,14	0,80	0	4
Beck Umutsuzluk Ölçeği	215	5,78	4,56	0	19
Sevilemezlik	215	8,98	4,38	6	29
özülemezlik	215	8,78	4,57	6	30
Dayanamazlık	215	9,68	5,02	6	30
İntihar Bilişleri Ölçeği Geneli	215	27,43	13,17	18	89
Meydan Okuma	215	22,17	4,45	0	28
Kendini Adama	215	20,01	3,99	0	28
Kontrol	215	20,38	4,07	0	28
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	215	62,56	11,22	0	84

Tablo 6.'da katılımcıların benlik saygısı, umutsuzluk, intihar bilişleri ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlara ait aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, en küçük ve en büyük değer gibi tanımlayıcı istatistiksel dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 6. incelendiğinde, katılımcıların benlik saygısı ölçeğinden $\bar{x}=1,14\pm0,80$ puan aldığı, ölçekten almış oldukları en düşük puanın 0, en yüksek puanın ise 4 olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların Beck umutsuzluk ölçeğinden $\bar{x}= 5,78\pm4,56$ puan almıştır. Katılımcıların ölçekten almış oldukları en düşük puan 0 ve en fazla puan ise 19'dur. Araştırmaya dahil

edilen bireyler intihar bilişleri ölçeğinde yer alan sevilemezlik alt boyutundan $\bar{x}=8,98\pm4,38$ puan, çözülemezlik alt boyutundan $\bar{x}=8,78\pm4,57$ puan ve dayanamazlık alt boyutunda $\bar{x}=9,68\pm5,02$ puan almıştır. Katılımcıların intihar bilişleri ölçeği genelinden aldıkları puan $\bar{x}=27,43\pm13,17$, ölçekten alınan en düşük puan 18 ve en yüksek puan 89'dur. Araştırmaya katılan bireyler psikolojik dayanıklılık alt boyutunda yer alan meydan okuma alt boyutundan $\bar{x}=22,17\pm4,45$ puan, kendini adama alt boyutundan $\bar{x}=20,01\pm3,99$ puan, kontrol alt boyutundan $\bar{x}=20,38\pm4,07$ puan aldıkları saptanmıştır. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeğinden $\bar{x}=62,56\pm11,22$ puan aldıkları ve ölçekten alınan düşük puanın 0, en yüksek puanın 84 olduğu görülmüştür.

Tablo 7. Katılımcıların cinsiyetlerine göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Kadın	134	1,17	0,81	1,00	111,20	-0,977	0,328
	Erkek	81	1,07	0,79	0,75	102,70		
BUÖ	Kadın	134	5,43	4,38	4,00	103,50	-1,369	0,171
	Erkek	81	6,35	4,80	6,00	115,44		
Sevilemezlik	Kadın	134	8,64	4,00	7,00	104,15	-1,220	0,222
	Erkek	81	9,53	4,93	7,00	114,38		
Çözülemezlik	Kadın	134	8,54	4,36	6,00	103,73	-1,383	0,167
	Erkek	81	9,17	4,91	7,00	115,07		
Dayanamazlık	Kadın	134	9,54	5,04	7,00	105,76	-0,711	0,477
	Erkek	81	9,91	5,00	8,00	111,71		
İBÖ	Kadın	134	26,72	12,46	21,00	104,96	-0,941	0,347
	Erkek	81	28,62	14,27	22,00	113,02		
Meydan Okuma	Kadın	134	22,63	4,37	23,00	114,94	-2,111	0,035*
	Erkek	81	21,41	4,52	22,00	96,52		
Kendini Adama	Kadın	134	20,25	3,83	21,00	110,96	-0,901	0,368
	Erkek	81	19,60	4,23	20,00	103,10		
Kontrol	Kadın	134	20,66	4,10	21,00	113,19	-1,578	0,114
	Erkek	81	19,91	4,01	20,00	99,42		
PDÖ	Kadın	134	63,54	11,04	65,00	113,63	-1,709	0,087
	Erkek	81	60,93	11,38	63,00	98,68		

Tablo 7.'de katılımcıların cinsiyetlerine göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Mann-Whitney U test sonuçları gösterilmiştir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin kadın-erkek olma durumlarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Kadın ve erkek bireylerin benlik saygısı puanları benzer bulunmuştur.

Katılımcıların kadın-erkek olma durumlarına göre Beck umutsuzluk ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Erkek bireylerin Beck umutsuzluk ölçeğinden aldığı puanlar, kadın bireylere göre daha yüksek olmasına rağmen bu farklılık anlamlı olarak bulunmamıştır.

Kadın ve erkek bireylerin intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı derecede olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Araştırmaya dahil olan bireylerin cinsiyetlerine göre psikolojik dayanıklılık ölçeğinde yer alan meydan okuma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kadın bireylerin meydana okuma alt boyutundan almış oldukları puanlar, erkeklere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanlar ile istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 8. Katılımcıların yaş gruplarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Yaş Grubu	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	24 yaş ve altı	10 1	1,09	0,78	0,75	104,33	0,70 3	0,70 4
	25-28 yaş arası	71	1,21	0,86	1,00	112,03		
	29 yaş ve üzeri	43	1,13	0,74	1,00	109,98		
BUÖ	24 yaş ve altı	10 1	5,59	4,41	5,00	106,11	2,65 4	0,26 5
	25-28 yaş arası	71	5,31	4,24	4,00	102,56		
	29 yaş ve üzeri	43	6,98	5,26	6,00	121,42		
Sevilemezlik	24 yaş ve altı	10 1	9,19	4,72	7,00	108,54	0,40 3	0,81 8
	25-28 yaş arası	71	8,66	4,34	7,00	104,82		
	29 yaş ve üzeri	43	9,00	3,62	7,00	111,98		
Çözülemezlik	24 yaş ve altı	10 1	9,17	5,19	6,00	108,97	1,70 6	0,42 6
	25-28 yaş arası	71	8,31	4,39	6,00	101,68		
	29 yaş ve üzeri	43	8,63	3,09	8,00	116,16		
Dayanamazlık	24 yaş ve altı	10 1	9,70	5,29	7,00	106,89	2,15 1	0,34 1
	25-28 yaş arası	71	9,32	4,95	7,00	102,73		
	29 yaş ve üzeri	43	10,2 1	4,50	10,0 0	119,33		
İBÖ	24 yaş ve altı	10 1	28,0 6	14,3 6	22,0 0	108,17	1,72 5	0,42 2
	25-28 yaş	71	26,3	13,0	21,0	102,03		

	arası		0	5	0			
	29 yaş ve üzeri	43	27,8	10,2	24,0	117,47		
	24 yaş ve altı	10	22,0	5,00	23,0	109,03	1,17	0,55
		1	3		0		4	6
Meydan Okuma	25-28 yaş arası	71	22,6	3,83	22,0	111,87		
	29 yaş ve üzeri	43	21,7	4,06	22,0	99,19		
	24 yaş ve altı	10	20,0	4,25	21,0	107,82	1,67	0,43
		1	1		0		7	2
Kendini Adama	25-28 yaş arası	71	20,3	3,86	21,0	114,01		
	29 yaş ve üzeri	43	19,5	3,59	20,0	98,51		
	24 yaş ve altı	10	20,1	4,56	21,0	107,58	1,49	0,47
		1	3		0		9	3
Kontrol	25-28 yaş arası	71	20,8	3,59	21,0	113,89		
	29 yaş ve üzeri	43	20,1	3,59	20,0	99,27		
	24 yaş ve altı	10	62,1	12,6	65,0	108,73	1,60	0,44
		1	7	0	0		5	8
PDÖ	25-28 yaş arası	71	63,8	9,98	65,0	113,05		
	29 yaş ve üzeri	43	61,4	9,63	63,0	97,95		
			0		0			

Tablo 8.'de araştırmaya dahil dilen bireylerin yaş gruplarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları karşılaştırılması amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 8. görüldüğünde, katılımcıların yaş gruplarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Yaş gruplarına bakılmaksızın katılımcıların benlik saygısı puanları benzer bulunmuştur.

Araştırmaya alınan bireylerin yaş gruplarına göre Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). 29 ve üzerindeki yaş grubunda yer alan bireylerin ölçekten aldıkları puanlar daha yüksek olmasına rağmen, bu farkın anlamlı derecede olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre intihar bilişleri ölçeğinin tümünden ve ölçeğin sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin yaş gruplarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanlarla aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 9. Katılımcıların medeni durumlarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Evli	25	1,11	0,87	1,00	105,52	-	0,831
	Bekar	19	1,14	0,79	1,00	108,33	0,213	
BUÖ	Evli	25	4,76	3,43	4,00	98,24	-	0,402
	Bekar	19	5,91	4,68	5,00	109,28	0,837	
Sevilemezlik	Evli	25	7,80	3,34	6,00	87,28	-	0,064
	Bekar	19	9,13	4,49	7,00	110,73	1,850	
Çözülemezlik	Evli	25	7,60	2,53	6,00	92,96	-	0,170
	Bekar	19	8,93	4,76	7,00	109,98	1,373	
Dayanamazlık	Evli	25	7,92	3,37	6,00	82,72	-	0,024
	Bekar	19	9,91	5,16	8,00	111,33	2,260	
İBÖ	Evli	25	23,3	8,19	18,0	83,36	-	0,031
			2		0		2,154	

	Bekar	19	27,9	13,6	22,0	111,24		
		0	7	1	0			
Meydan	Evli	25	21,7	4,37	22,0	102,04	-	0,609
			2		0			
Okuma	Bekar	19	22,2	4,47	23,0	108,78	0,511	
		0	3		0			
Kendini Adama	Evli	25	19,9	4,51	21,0	113,78	-	0,620
			2		0			
	Bekar	19	20,0	3,93	21,0	107,24	0,496	
		0	2		0			
Kontrol	Evli	25	20,5	4,50	21,0	111,30	-	0,777
			2		0			
	Bekar	19	20,3	4,02	21,0	107,57	0,283	
		0	6		0			
PDÖ	Evli	25	62,1	12,1	63,0	107,84	-	0,989
			6	0	0			
	Bekar	19	62,6	11,1	64,5	108,02	0,014	
		0	1	3	0			

Araştırmaya dahil edilen bireylerin medeni durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanları karşılaştırmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U testinin sonuçları Tablo 9.'da verilmiştir.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların medeni durumlarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Evli veya bekar katılımcıların benlik saygısı puanları benzer bulunmuştur.

Katılımcıların medeni durumlarına göre Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanlar ile aralarındaki farkın istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Bekar katılımcıların ölçek puanları daha yüksek olsa da, bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların medeni durumlarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ölçekte yer alan dayanamazlık alt boyutundan almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Bekar katılımcıların intihar bilişleri ölçeği genelinden ölçekte yer

alan dayanamazlık alt boyutundan aldıkları puanlar, evli katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcıların medeni durumlarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ölçekte yer alan sevilemezlik ve çözülemezlik alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya dahil olan bireylerin medeni durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanlar ile farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 10. Katılımcıların gelir durumlarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Aylık gelir	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	1000 TL ve altı	20	1,15	0,68	1,00	113,95	1,380	0,848
	1001-2000 TL arası	80	1,17	0,82	0,92	110,91		
	2001-3000 TL arası	54	1,14	0,76	1,00	109,21		
	3001-4000 TL arası	44	1,09	0,82	0,75	103,60		
	4001 TL ve üzeri	17	1,07	0,96	0,50	94,82		
BUÖ	1000 TL ve altı	20	5,05	3,86	4,00	101,18	0,996	0,910
	1001-2000 TL arası	80	5,75	4,63	5,00	106,88		
	2001-3000 TL arası	54	6,33	4,89	5,00	114,64		
	3001-4000 TL arası	44	5,55	4,58	4,00	104,92		
	4001 TL ve üzeri	17	5,59	4,08	6,00	108,18		
Sevilemezlik	1000 TL ve altı	20	8,40	3,08	7,00	106,68	3,207	0,524
	1001-2000 TL arası	80	9,43	4,90	7,00	114,94		
	2001-3000 TL arası	54	8,89	3,59	7,50	109,97		
	3001-4000 TL	44	8,61	4,89	6,00	95,53		

	arası								
	4001 TL ve üzeri	17	8,76	4,31	7,00	102,88			
	1000 TL ve altı	20	7,40	2,80	6,00	88,20	5,882	0,208	
	1001-2000 TL arası	80	9,38	5,01	7,50	118,05			
Çözülemezlik	2001-3000 TL arası	54	8,70	4,20	6,50	107,49			
	3001-4000 TL arası	44	8,70	5,33	6,00	98,51			
	4001 TL ve üzeri	17	8,00	2,65	7,00	110,18			
	1000 TL ve altı	20	9,05	3,33	8,50	108,35	3,565	0,468	
	1001-2000 TL arası	80	10,56	5,74	8,50	117,19			
Dayanamazlık	2001-3000 TL arası	54	9,20	4,08	7,50	104,53			
	3001-4000 TL arası	44	9,09	5,26	6,50	97,86			
	4001 TL ve üzeri	17	9,29	5,00	7,00	101,62			
	1000 TL ve altı	20	24,85	7,99	22,50	102,70	4,175	0,383	
	1001-2000 TL arası	80	29,36	14,73	24,00	117,22			
İBÖ	2001-3000 TL arası	54	26,80	11,17	21,50	107,31			
	3001-4000 TL arası	44	26,41	15,08	20,00	94,45			
	4001 TL ve üzeri	17	26,06	10,69	22,00	108,09			
	1000 TL ve altı	20	22,80	4,31	23,50	116,53	0,512	0,972	
	1001-2000 TL arası	80	21,89	5,16	23,00	107,19			
Meydan Okuma	2001-3000 TL arası	54	22,15	4,36	22,50	106,49			
	3001-4000 TL arası	44	22,32	3,42	22,00	106,15			
	4001 TL ve üzeri	17	22,47	4,05	23,00	111,35			
Kendini	1000 TL ve	20	20,7	3,32	21,0	118,8	5,18	0,269	

Adama	altı		5		0	8	4		
	1001-2000 TL arası	80	19,8	4,19	20,0	106,0			
	2001-3000 TL arası	54	19,4	3,55	20,0	98,20			
	3001-4000 TL arası	44	20,9	3,62	21,0	123,0			
	4001 TL ve üzeri	17	19,0	5,56	20,0	96,79			
	1000 TL ve altı	20	20,5	4,20	21,0	111,0	4,09	0,393	
	1001-2000 TL arası	80	19,7	4,65	20,0	100,1			
Kontrol	2001-3000 TL arası	54	20,5	3,72	21,0	109,7			
	3001-4000 TL arası	44	21,5	3,28	21,0	122,3			
	4001 TL ve üzeri	17	20,0	3,67	19,0	98,97			
	1000 TL ve altı	20	64,0	10,9	63,5	114,6	1,54	0,818	
	1001-2000 TL arası	80	61,4	12,6	65,0	104,7			
PDÖ	2001-3000 TL arası	54	62,1	10,3	64,5	105,0			
	3001-4000 TL arası	44	64,8	9,15	63,5	116,6			
	4001 TL ve üzeri	17	61,4	12,2	65,0	102,3			
			7	2	0	5			

Tablo 10'da katılımcıların gelir durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları karşılaştırılması maksadıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin gelir durumlarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar ile farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulgulanmıştır ($p>0,05$). Gelir durumlarına bakılmaksızın katılımcıların benlik saygısı puanları benzer bulunmuştur.

Katılımcıların gelir durumlarına göre Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı

düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Gelir durumlarına bakılmaksızın araştırmaya dahil edilen bireylerin Beck umutsuzluk ölçeğinden almış oldukları puanlar benzerdir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin gelir durumlarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından almış oldukları puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). 1001-2000 TL arası gelire sahip bireylerin intihar bilişleri ölçeğinden aldıkları puanlar diğer bireylere göre yüksek olsa da, bu fark anlamlı seviyede değildir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin gelir durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 11. Katılımcıların eğitim durumlarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Eğitim	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Önlisans	12	0,86	0,37	0,75	94,92	0,659	0,719
	Lisans	192	1,16	0,82	1,00	109,08		
	Lisansüstü	11	1,05	0,73	1,00	103,36		
BUÖ	Önlisans	12	4,08	3,12	3,50	86,96	1,756	0,416
	Lisans	192	5,93	4,65	5,00	109,81		
	Lisansüstü	11	5,00	4,12	3,00	99,41		
Sevilemezlik	Önlisans	12	7,50	2,35	6,00	86,71	3,423	0,181
	Lisans	192	9,13	4,45	7,00	110,60		
	Lisansüstü	11	7,91	4,72	6,00	85,82		
Çözülemezlik	Önlisans	12	7,00	1,65	6,00	85,17	2,517	0,284
	Lisans	192	8,88	4,60	7,00	110,09		
	Lisansüstü	11	9,00	6,12	6,00	96,50		
Dayanamazlık	Önlisans	12	8,33	4,12	6,00	86,21	1,994	0,369
	Lisans	192	9,77	5,04	8,00	109,83		
	Lisansüstü	11	9,55	5,75	6,00	99,91		
İBÖ	Önlisans	12	22,83	7,72	18,00	81,67	3,593	0,166
	Lisans	192	27,78	13,25	22,00	110,68		
	Lisansüstü	11	26,45	16,23	18,00	89,91		
Meydan Okuma	Önlisans	12	18,75	8,39	21,00	83,67	1,970	0,373
	Lisans	192	22,35	4,13	23,00	109,32		

Kendini Adama	Lisansüstü	11	22,82	2,56	22,00	111,50		
	Önlisans	12	18,25	7,65	20,50	100,54	2,648	0,266
	Lisans	192	20,02	3,71	21,00	106,81		
Kontrol	Lisansüstü	11	21,73	2,49	22,00	136,95		
	Önlisans	12	18,67	7,56	20,00	100,83	4,394	0,111
	Lisans	192	20,35	3,79	21,00	106,28		
PDÖ	Lisansüstü	11	22,73	2,80	22,00	145,77		
	Önlisans	12	55,67	23,07	64,50	95,75	2,465	0,292
	Lisans	192	62,72	10,18	64,00	107,26		
	Lisansüstü	11	67,27	6,75	67,00	134,32		

Tablo 11.'de araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişleri ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanların karşılaştırılması için Kruskal-Wallis testi kullanılarak sonuçlar verilmiştir.

Tablo 11.'de verilen Kruskal-Wallis testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların eğitim durumlarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların eğitim durumlarına göre Beck umutsuzluk ölçeğinden almış oldukları puanlar ile aralarındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına alınan bireylerin eğitim durumlarına göre intihar bilişleri ölçeğinin tümünden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından almış oldukları puanları ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Önlisans düzeyinde eğitime sahip bireylerin intihar bilişleri ölçeğinden almış oldukları puanlar diğer bireylere göre düşük olmasına rağmen, bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin eğitim durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanlarla aralarındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Önlisans mezununu katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar diğer bireylere göre düşük olmasına rağmen, farkın anlamlı derecede olmadığı bulgulanmıştır.

Tablo 12. Katılımcıların Kendisinin Gelirinin Olması Durumuna Göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Kendisinin		n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
	geliri	olması durumu							
RBSÖ	Var		48	0,94	0,68	0,75	93,55	-	0,06
	Yok		16	1,19	0,82	1,00	112,15	1,838	6
BUÖ	Var		48	5,10	4,52	3,00	98,03	-	0,20
	Yok		16	5,97	4,56	5,00	110,87	1,264	6
Sevilemezlik	Var		48	8,73	5,08	6,00	93,78	-	0,06
	Yok		16	9,05	4,18	7,00	112,09	1,876	1
Çözülemezlik	Var		48	8,63	4,94	6,00	104,28	-	0,61
	Yok		16	8,82	4,48	7,00	109,07	0,502	6
Dayanamazlık	Var		48	9,40	5,62	6,00	96,90	-	0,14
	Yok		16	9,76	4,84	8,00	111,19	1,467	2
İBÖ	Var		48	26,7	14,8	20,5	98,69	-	0,22
	Yok		16	27,6	12,7	22,0	110,68	1,203	9
Meydan Okuma	Var		48	22,6	3,94	22,0	112,59	-	0,56
	Yok		16	22,0	4,59	23,0	106,68	0,582	0
Kendini Adama	Var		48	20,2	4,60	21,0	116,65	-	0,27
	Yok		16	19,9	3,81	20,0	105,51	1,097	3
Kontrol	Var		48	21,4	3,20	21,0	122,94	-	0,05
	Yok		16	20,0	4,25	21,0	103,71	1,895	8

PDÖ	Var	48	64,4 0	10,2 8	67,0 0	117,47	-	0,23
	Yok	16	62,0 7	11,4 3	63,0 5	105,28	1,197	1

Tablo 12.'de verilen Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğine, katılımcıların kendisinin gelirinin olması durumuna göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 13. Katılımcıların mezun oldukları üniversite türüne göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Üniversite türü	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Devlet Üni.	186	1,14	0,81	1,00	107,97	-0,016	0,987
	Özel Üni.	29	1,13	0,76	1,00	108,17		
BUÖ	Devlet Üni.	186	5,85	4,63	5,00	108,80	-0,481	0,630
	Özel Üni.	29	5,28	4,12	4,00	102,84		
Sevilemezlik	Devlet Üni.	186	9,19	4,58	7,00	109,96	-1,221	0,222
	Özel Üni.	29	7,62	2,46	7,00	95,43		
Çözülemezlik	Devlet Üni.	186	8,95	4,79	7,00	109,41	-0,898	0,369
	Özel Üni.	29	7,69	2,67	6,00	98,97		
Dayanamazlık	Devlet Üni.	186	9,87	5,10	8,00	110,21	-1,377	0,168
	Özel Üni.	29	8,45	4,31	7,00	93,84		
İBÖ	Devlet Üni.	186	28,01	13,67	22,00	109,90	-1,158	0,247
	Özel Üni.	29	23,76	8,65	20,00	95,83		
Meydan Okuma	Devlet Üni.	186	22,20	4,55	23,00	109,10	-0,657	0,511
	Özel Üni.	29	22,00	3,84	22,00	100,97		
Kendini Adama	Devlet Üni.	186	20,23	3,87	21,00	111,15	-1,888	0,059
	Özel Üni.	29	18,62	4,52	20,00	87,79		
Kontrol	Devlet Üni.	186	20,46	4,16	21,00	109,88	-1,126	0,260
	Özel Üni.	29	19,86	3,44	20,00	95,95		
PDÖ	Devlet Üni.	186	62,88	11,35	65,00	110,32	-1,384	0,166
	Özel Üni.	29	60,48	10,24	60,00	93,14		

Tablo 13. incelendiğinde katılımcıların mezun oldukları üniversite türüne göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanların istatistiksel derecede anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Devlet üniversitesinden ve özel üniversiteden mezun bireylerin ölçeklerden aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 14. Katılımcıların çalışma durumlarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Çalışma durumu	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Önceden	12						
	çalışmış	4	1,10	0,73	1,00	106,63	-	0,70
	Hiç çalışmamış	91	1,18	0,88	1,00	109,87	0,381	3
BUÖ	Önceden	12						
	çalışmış	4	5,78	4,41	5,00	109,18	-	0,74
	Hiç çalışmamış	91	5,77	4,78	5,00	106,40	0,325	5
Sevilemezlik	Önceden	12						
	çalışmış	4	8,92	4,28	7,00	108,58	-	0,86
	Hiç çalışmamış	91	9,05	4,55	7,00	107,21	0,167	8
Çözülemezlik	Önceden	12						
	çalışmış	4	8,52	4,09	7,00	107,61	-	0,90
	Hiç çalışmamış	91	9,12	5,17	6,00	108,53	0,114	9
Dayanamazlık	Önceden	12						
	çalışmış	4	9,67	4,63	8,00	109,89	-	0,58
	Hiç çalışmamış	91	9,69	5,53	7,00	105,42	0,544	6
İBÖ	Önceden	12	27,1	12,1	22,5	109,79		
	çalışmış	4	1	8	0		-	0,61
	Hiç çalışmamış	91	27,8	14,4	21,0	105,55	0,505	4
Meydan Okuma	Önceden	12	22,2		22,0	108,15		
	çalışmış	4	3	4,27	0		-	0,96
	Hiç çalışmamış	91	22,1	4,72	23,0	107,79	0,042	6
			0		0			

Kendini Adama	Önceden çalışmış	12	20,0	3,97	21,0	108,55	-	0,88
	Hiç çalışmamış	91	19,9	4,03	21,0	107,25	0,152	0
Kontrol	Önceden çalışmış	12	20,5	3,94	21,0	111,17	-	0,38
	Hiç çalışmamış	91	20,1	4,25	21,0	103,68	0,876	1
PDÖ	Önceden çalışmış	12	62,8	10,7	64,5	109,50	-	0,67
	Hiç çalışmamış	91	62,1	11,8	63,0	105,95	0,414	9

Tablo 14.'de katılımcıların çalışma durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları karşılaştırılmasına dair yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 14. incelendiğinde, mezunların daha önce çalışma durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanları arasında istatistiksel derecede anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 15. Erkek katılımcıların askerlik durumlarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Askerlik durumu	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Tecilli	56	1,04	0,75	0,75	40,46	0,294	0,863
	Yapıldı	22	1,14	0,92	0,88	41,43		
	Muaf	3	1,25	0,75	1,25	47,83		
BUÖ	Tecilli	56	6,09	4,46	6,00	40,00	1,023	0,600
	Yapıldı	22	7,23	5,71	8,50	44,68		
	Muaf	3	4,67	4,51	5,00	32,67		
Sevilemezlik	Tecilli	56	8,89	4,58	7,00	37,75	3,838	0,147
	Yapıldı	22	11,14	5,82	9,50	47,66		
	Muaf	3	9,67	1,53	10,00	52,83		
Çözülemezlik	Tecilli	56	8,93	4,98	7,00	38,95	2,041	0,360
	Yapıldı	22	9,77	5,12	7,50	44,39		
	Muaf	3	9,33	1,53	9,00	54,50		
Dayanamazlık	Tecilli	56	9,25	5,01	7,00	37,21	5,199	0,074
	Yapıldı	22	11,55	4,90	12,00	50,00		
	Muaf	3	10,33	4,04	11,00	45,83		
İBÖ	Tecilli	56	27,07	14,13	21,00	37,50	4,232	0,121
	Yapıldı	22	32,45	15,05	30,50	48,43		
	Muaf	3	29,33	7,02	30,00	51,83		
Meydan Okuma	Tecilli	56	21,95	4,69	23,00	44,52	4,664	0,097
	Yapıldı	22	20,00	3,77	21,00	31,80		
	Muaf	3	21,67	5,86	24,00	42,83		
Kendini Adama	Tecilli	56	19,61	4,38	20,50	41,35	0,325	0,850
	Yapıldı	22	19,50	3,67	20,00	39,30		
	Muaf	3	20,33	6,66	22,00	47,00		
Kontrol	Tecilli	56	19,89	4,22	20,00	41,23	0,279	0,870
	Yapıldı	22	20,09	3,16	20,50	41,36		
	Muaf	3	19,00	6,93	15,00	34,00		
PDÖ	Tecilli	56	61,45	12,00	65,00	42,93	1,297	0,523
	Yapıldı	22	59,59	9,11	61,00	36,20		
	Muaf	3	61,00	18,00	61,00	40,17		

Tablo 15.'te Erkek katılımcıların askerlik durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanların karşılaştırılması için Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya katılan erkek bireylerin askerlik durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden almış oldukları puanlar ile farkın istatistiksel açıdan anlamlı derecede olmadığı bulgulanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 16. Katılımcıların iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	İş bulabileceğini ümit etme	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Evet	15 3	1,07	0,78	0,75	102,51	-	0,041
	Hayır	62	1,30	0,84	1,00	121,55	2,047	*
BUÖ	Evet	15 3	5,15	4,09	4,00	100,89	-	0,008
	Hayır	62	7,32	5,28	7,00	125,54	2,641	*
Sevilemezlik	Evet	15 3	8,43	3,99	7,00	99,34	-	0,001
	Hayır	62	10,3 2	5,02	8,00	129,37	3,348	*
Çözülemezlik	Evet	15 3	8,06	4,03	6,00	97,25	-	0,000
	Hayır	62	10,5 5	5,34	9,00	134,52	4,247	*
Dayanamazlık	Evet	15 3	8,92	4,28	7,00	99,73	-	0,001
	Hayır	62	11,5 6	6,13	9,50	128,41	3,202	*
İBÖ	Evet	15 3	25,4 1	11,5 7	20,0 0	98,62	-	0,000
	Hayır	62	32,4 4	15,4 7	30,0 0	131,15	3,552	*

Meydan	Evet	15	22,4	4,30	23,0	112,07	-	0,130
	Okuma	3	8		0			
Kendini Adama	Hayır	62	21,4	4,77	22,0	97,95	1,513	0,896
	Evet	3	2	4,09	0	108,35	-	
Kontrol	Hayır	62	19,9	3,76	21,0	107,13	0,131	0,647
	Evet	3	2	3,84	0	109,23	-	
PDÖ	Hayır	62	20,0	4,61	21,0	104,96	0,458	0,379
	Evet	3	3	5	0	110,37	-	
	Hayır	62	61,4	12,0	63,0	102,15	0,879	
			0	8	0			

* $p<0,05$

Katılımcıların iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 16.'da verilmiştir.

Tablo 16. incelendiğinde araştırmaya dahil olan bireylerin iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanların istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p<0,05$). İş bulabileceğine dair ümidi olmayan katılımcıların benlik saygısı ölçeğinden daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir.

İş bulabileceğini ümit eden ve etmeyen katılımcıların Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanların istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$). İş bulabileceğini ümit etmeyen katılımcıların Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanlar, iş bulmaya dair ümidi olan katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından aldıkları puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturduğu

belirlenmiştir ($p < 0,05$). İş bulabileceğine dair ümidi olmayan katılımcıların ölçeğin tümünden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). İş bulabileceğine ilişkin ümidi olan katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar yüksek olsa da, bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür.

Tablo 17. Katılımcıların iş bulamaması halinde yapacaklarına göre RBSÖ, BUÖ, İBÖ, PDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	İş bulamaması halinde yapılacaklar	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
RBSÖ	Askere gitme	18	0,90	0,64	0,75	91,08	4,360	0,499
	Yüksek lisans yapma	50	1,04	0,71	0,88	102,23		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	1,05	0,88	0,75	97,98		
	Kurslara katılma	10	1,47	1,04	1,54	126,15		
	Kendi işini kurma	34	1,11	0,71	1,00	109,29		
	Diğer	81	1,24	0,85	1,00	115,26		
	Askere gitme	18	7,83	5,52	7,00	131,06	11,058	0,050
BUÖ	Yüksek lisans yapma	50	4,20	3,12	3,00	89,77		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	4,86	4,31	3,50	95,02		
	Kurslara katılma	10	9,20	6,96	8,50	137,75		

	Kendi işini kurma	34	6,50	4,76	6,00	118,19		
	Diğer	81	5,81	4,36	5,00	109,70		
	Askere gitme	18	9,56	4,10	9,00	119,22	3,843	0,572
	Yüksek lisans yapma	50	7,70	2,31	7,00	97,49		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	8,86	4,65	7,00	103,02		
Sevilemezlik	Kurslara katılma	10	12,30	7,47	9,50	124,00		
	Kendi işini kurma	34	8,91	3,46	8,00	116,97		
	Diğer	81	9,28	5,01	7,00	107,60		
	Askere gitme	18	9,17	4,22	8,00	123,33	5,209	0,391
	Yüksek lisans yapma	50	7,42	2,19	6,00	94,99		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	8,45	3,85	6,00	104,75		
Çözülemezlik	Kurslara katılma	10	11,50	7,58	7,50	122,60		
	Kendi işini kurma	34	9,44	5,26	7,50	116,79		
	Diğer	81	9,00	5,01	7,00	108,01		
	Askere gitme	18	10,39	4,41	9,50	125,00	3,085	0,687
	Yüksek lisans yapma	50	8,38	2,87	7,00	99,51		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	9,86	5,57	7,00	105,70		
Dayanamazlık	Kurslara katılma	10	12,40	7,69	9,00	121,20		
	Kendi işini kurma	34	10,06	5,47	8,50	110,57		
	Diğer	81	9,78	5,37	7,00	107,38		
İBÖ	Askere gitme	18	29,11	11,47	27,00	122,06	3,058	0,691

	Yüksek lisans yapma	50	23,50	6,42	21,00	98,90		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	27,18	13,39	21,00	105,59		
	Kurslara katılma	10	36,20	22,23	28,50	118,95		
	Kendi işini kurma	34	28,41	13,10	24,00	115,88		
	Diğer	81	28,06	14,72	21,00	106,49		
	Askere gitme	18	20,78	6,21	22,00	97,03	11,52	0,042
	Yüksek lisans yapma	50	23,52	4,55	25,00	130,85		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	22,50	3,38	22,50	108,41		
Meydan Okuma	Kurslara katılma	10	21,40	6,19	24,50	108,65		
	Kendi işini kurma	34	22,71	3,15	23,00	112,53		
	Diğer	81	21,43	4,30	21,00	94,24		
	Askere gitme	18	19,56	4,25	21,00	103,11	7,551	0,183
	Yüksek lisans yapma	50	20,98	4,45	21,00	125,98		
	Mesleki sınavlara hazırlanma	22	20,73	3,82	21,00	118,84		
Kendini Adama	Kurslara katılma	10	19,80	4,59	21,00	108,65		
	Kendi işini kurma	34	19,65	3,08	20,00	97,38		
	Diğer	81	19,49	3,92	20,00	99,42		
	Askere gitme	18	19,00	5,11	20,50	94,19	6,315	0,277
	Yüksek lisans yapma	50	21,10	4,79	22,00	122,27		
Kontrol	Mesleki sınavlara	22	21,09	2,71	21,00	117,43		

	hazırlanma							
	Kurslara	10	20,70	5,58	22,00	122,75		
	katılma							
	Kendi işini	34	20,06	2,90	19,50	97,16		
	kurma							
	Diğer	81	20,14	3,85	20,00	102,43		
	Askere gitme	18	59,33	14,90	66,50	100,44	10,54	0,061
	Yüksek lisans	50	65,60	12,50	67,50	130,35		
	yapma							
	Mesleki							
	sınavlara	22	64,32	9,07	65,00	116,02		
PDÖ	hazırlanma							
	Kurslara	10	61,90	15,11	66,00	113,85		
	katılma							
	Kendi işini	34	62,41	6,92	63,00	98,96		
	kurma							
	Diğer	81	61,06	10,73	63,00	96,78		

Tablo 17’de araştırmaya katılan bireylerin iş bulamaması halinde yapacaklarına göre benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları karşılaştırılması maksadıyla Kruskal-Wallis testi sonuçları gösterilmiştir.

Katılımcıların iş bulamaması halinde yapacaklarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanları ile istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Araştırma dahil olan bireylerin iş bulamaması halinde yapacaklarına göre umutsuzluk ölçeğinden almış oldukları puanları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). İş bulamamaları halinde yüksek lisans yapmayı düşünen katılımcıların umutsuzluk puanları diğer katılımcılara göre düşük olmasına rağmen, bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı bir seviyede olmadığı belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin iş bulamaması halinde yapacaklarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından aldıkları

puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Araştırmaya dahil edilen bireylerin iş bulamaması halinde yapacaklarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanların istatistiksel açıdan bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 18. Katılımcıların benlik saygısı, beck umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Benlik Saygısı	Beck Umutsuzluk Ölçeği	Sevilemezlik	Çözülemezlik	Dayanamazlık	İntihar Bilişleri Ölçeği Genel	Meydan Okuma	Kendini Adama	Kontrol	Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği
Benlik Saygısı	r	1,00									
	p	0									
Beck Umutsuzluk Ölçeği	r	0,33	1,00								
	p	0,00	0								
Sevilemezlik	r	0,35	0,36	1,00							
	p	0,00	0,00	0							
Çözülemezlik	r	0,34	0,35	0,81	1,00						
	p	0,00	0,00	0,00	0						
Dayanamazlık	r	0,36	0,40	0,80	0,81	1,00					
	p	0,00	0,00	0,00	0,00	0					
İntihar Bilişleri Ölçeği Genel	r	0,38	0,39	0,92	0,91	0,94	1,00				
	p	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0				
Meydan Okuma	r	-	-	-	-	-	-	1,00			
	p	0,13	0,28	0,27	0,20	0,20	0,22	0			
Kendini Adama	r	0,22	0,27	0,23	0,15	0,15	0,18	0,59	1,00		
	p	0,00	0,00	0,00	0,02	0,02	0,00	0,00	0		
Kontrol	r	-	-	-	-	-	-	0,63	0,63	1,00	
	p	0,32	0,29	0,35	0,32	0,32	0,35	0,00	0,00	0	

		0	6	1	3	1	2				
	p	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*		
		-	-	-	-	-	-				
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Genel	r	0,25 2	0,30 9	0,33 1	0,25 7	0,26 0	0,28 7	0,86 7	0,84 8	0,86 2	1,0 00
	p	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	0,00 0*	

* $p < 0,05$

Tablo 18.'de araştırmaya dahil olan bireylerin benlik saygısı, Beck Umutsuzluk, intihar bilişler ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkin belirlenmesine dair yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Katılımcıların benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar ile Beck umutsuzluk ölçeğinden, intihar bilişleri ölçeğinin geneli ve ölçekte bulunan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında pozitif yönlü, psikolojik dayanıklılık ölçeğinin genelinden ve ölçekte bulunan kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında ise negatif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı korelasyonlar olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Katılımcıların benlik saygısı puanları arttıkça (benlik saygıları azaldıkça), Beck umutsuzluk ölçeğinden, intihar bilişleri ölçeğinin genelinden ve ölçekte bulunan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından aldıkları puanlar artmakta, psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan kendini adama ve kontrol alt boyutlarından almış oldukları puanlar ise azalmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin Beck umutsuzluk ölçeğinden almış oldukları puanlar ile intihar bilişleri ölçeğinin genelinden ve ölçekte bulunan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında pozitif yönlü, psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında ise negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Katılımcıların umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça, intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, çözülemezlik ve

dayanamazlık alt boyutlarından aldıkları puanlar artmakta, psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar ise azalmaktadır.

Katılımcıların intihar bilişleri ölçeğinin tümünden ve ölçekte bulunan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından aldıkları puanlar ile psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında ise negatif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı korelasyonlar olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre katılımcıların intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça, psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

Tablo 19. Katılımcıların benlik saygısı, beck umutsuzluk ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanların intihar bilişler ölçeğinden aldıkları puanları yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p
	B	S.H.	Beta		
(Sabit)	20,30	5,25		3,868	0,000*
Benlik Saygısı	4,53	1,06	0,27	4,271	0,000*
Beck Umutsuzluk Ölçeği	1,00	0,19	0,35	5,381	0,000*
Meydan Okuma	-0,46	0,27	-0,16	-1,691	0,092
Kendini Adama	-0,76	0,28	0,23	2,673	0,008*
Kontrol	-0,42	0,30	-0,13	-1,406	0,161

* $p<0,05$, $R^2=0,31$

Tablo 19.'da katılımcıların benlik saygısı, Beck Umutsuzluk ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanların intihar bilişler ölçeğinden aldıkları puanları yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 19. incelendiğinde katılımcıların benlik saygısı ölçeğinden, beck umutsuzluk ölçeğinden ve psikolojik dayanıklılık ölçeğinde bulunan meydan okuma alt boyutundan aldıkları puanların intihar bilişler ölçeğinden aldıkları puanları anlamlı düzeyde yordadığı ve intihar bilişler ölçeğinden aldıkları puanlarındaki varyansın %31'ini açıkladığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına alınan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanın 1 birim artması intihar bilişleri ölçeği puanlarını 4,53 birim, Beck umutsuzluk ölçeği puanın 1 birim artması intihar bilişleri ölçeği puanlarını 1,0 bitim artırmaktadır. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeğinde yer alan kendini adama alt boyutundan aldıkları puanın 1 birim artması intihar bilişleri ölçeği puanlarını 0,76 birim azaltmaktadır.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1 Tartışma

Bu çalışmanın amacı Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Benlik Saygısı, Umutsuzluk, Psikolojik Dayanıklılık ve İntihar Bilişleri Arasındaki İlişkilerin incelenmesidir. Tartışma kısmı verilirken bulguların veriliş sırasına göre benzer bir şekilde yer almaktadır.

5.1.1 Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Benlik Saygısı Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Bireylerin cinsiyetlerine göre benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanları arasındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Yavuzer'in (2000) elde ettiği sonuca göre cinsiyetin benlik saygısı üzerindeki etkili olduğu bulgusuyla örtüşmemektedir. Bu açıdan bakıldığında bu çalışmadan elde edilen bulgular ile yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar ile farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların yaş gruplarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Yüksekaya (1995), Üniversite öğrencilerinde benlik saygısını çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmasında yaşın değişkeninin anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Bu bulgular araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların medeni durumlarına göre benlik saygısı ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Araştırma bulgularımızı destekleyen bazı araştırmalarda da medeni durumun benlik saygısına her hangi bir etki etmediği etkilemediği görülmüştür (Erdem ve Taşçı, 2003; Yıldırım,

Kırımoğlu ve Temiz, 2010). Farklı bir çalışmada ise araştırma bulgularımızla çelişen sonuçlara rastlanmış bireylerin evli veya bekar olma durumlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir (Bostan, 2004).

Katılımcıların gelir durumlarına göre benlik saygısı leğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Uyanık ve Akman (2004), ekonomik kazanca göre benlik saygısı durumunu incelendiğinde, benzer bir sonuç bulmuştur.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre benlik saygısı leğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. am, Khorshid ve zsoy (2000) yaptıkları benzer araştırmada eğitim düzeyinin artması bireylerin benlik saygısının da yükseldiğini tespit etmişlerdir. Bulgularımızın bu çalışma ile rtuşmediği görülmektedir.

Katılımcıların mezun oldukları niversite türüne göre benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Özel veya Devlet niversitesi mezunu olmak ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulgulanmamıştır.

Katılımcıların alışma durumlarına göre benlik saygısı istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı bulgulanmıştır. Fakat Erim ve Yücens (2016) yaptıkları çalışmada bir iş kolunda çalışan kadınların benlik saygılarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Araştırmaya katılan bireylerin iş bulabileceğini mit etme durumlarına göre benlik saygısı leğinden almış oldukları puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir. Benlik saygısının düşük olması mezun bireylerin iş bulabilme ümidini azaltmaktadır. Üniversite mezunu kişi sayısının giderek artması istihdam imknını daraltmaktadır. Mezuniyetten sonra birkaç yıl iş sahibi olamayan bireylerle karşılaşmak olağan bir hale gelmekte ve bu durumun mevcut durumdan daha fazla işsiz mezunların sayısında ümitsizlik ve düşük benlik saygısı yaratacağı düşünülmektedir.

5.1.2 Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmaya dahil edilen bireylerin cinsiyetlerine göre psikolojik dayanıklılık ölçeğinde yer alan meydan okuma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Kadın bireylerin meydana okuma alt boyutundan almış oldukları puanlar, erkeklere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Araştırmamızdan farklı olarak literatürde Aydoğdu'nun (2013) çalışmasında erkek ve kadın üniversite öğrencileri arasında psikolojik dayanıklılık düzeyleri açısından anlamlı farklılık olmadığını bulgulamıştır. Literatürde psikolojik dayanıklılığın cinsiyet açısından kadınların lehine olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır (Tümlü ve Receptoğlu, 2013; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015).

Katılımcıların yaş gruplarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı olmadığı görülmüştür. Çalışmamıza benzer olarak Bektaş ve Özben (2016) ile Tümlü ve Receptoğlu (2013) psikolojik dayanıklılık düzeylerinin yaşa göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmamızla çelişkili sonuçları ise Li, Xu, He ve Wu (2012) psikolojik dayanıklılığı yordamada yaşın önemli bir değişken olduğunu belirtir.

Araştırmaya katılan bireylerin medeni durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden almış oldukları puanlar ile aralarındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Çalışmamız ile paralel olarak medeni durum ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığına dair mevcut çalışmaları literatürde görmek mümkündür (Wells, 2009).

Katılımcıların gelir durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu (2015) çalışmalarında gelir durumu iyi olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin eğitim durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın

istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Önlisans mezunu bireylerin istatistiksel olarak daha düşük bir puan aldığı fakat bu fark anlamlı bir düzeyde bulunmamıştır. Önlisans mezunlarının iş bulabilme konusunda lisans ve yüksek lisans mezunlarına göre şanslarının daha az olması psikolojik dayanıklılıklarının daha düşük bir puan olarak bulunduğunu düşündürmektedir.

Katılımcıların mezun oldukları üniversite türüne göre psikolojik dayanıklılıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Devlet üniversitesinden ve özel üniversiteden mezun bireylerin ölçeklerden aldıkları puanlar benzerdir.

Katılımcıların daha önce çalışma durumlarına göre psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmamıza benzer bulgular olarak bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, bir işte çalışıp çalışmama değişkenine göre istatistiksel açıdan farklılaşmadığı aralarında bir anlam olmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalarda mevcuttur (Bektaş ve Özben, 2016; Bildirici, 2014).

Araştırmaya katılan bireylerin iş bulabileceğini ümit etme durumlarına göre psikolojik dayanıklılık ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan meydan okuma, kendini adama ve kontrol alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. İş bulabileceğine ilişkin ümidi olan katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldıkları puanlar yüksek olsa da, bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür.

5.1.3 Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin Umutsuzluk Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Beck Umutsuzluk ölçek puanları arasında istatistiksel derecede anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Erkek katılımcıların aldığı puan yüksek olmasına rağmen bu farkın anlamlı olmadığı görülmüştür. Tekin ve Filiz'in (2008) yaptıkları çalışmada da benzer şekilde cinsiyetin anlamlı fark oluşturmadığı bulunmuştur. Karataş ve Gökçakan (2005), yaptıkları çalışmada bu çalışma ile çelişkili sonuçlar bulunmuş lise öğrencilerinin cinsiyetlerinin anlamlı biçimde fark yarattığı bulgulanmıştır.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin yaş gruplarına göre Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır. 29 yaş ve üzerindeki yaş grubunun içinde bulunan katılımcıların ölçek puanları daha yüksek çıkmış, fakat bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu yaş ve üzerindeki umutsuzluğun daha yüksek çıkması yaşın ilerlemesi ile işsizliğin sürekli devam edeceği düşüncesinin hakim olması. İşsiz bireylerin sayısının artması yaşın ilerlemesi ile daha da artacağı düşünülmektedir. Deveci, Ulutaşdemir ve Açık, (2011) yılındaki çalışmalarında araştırmamıza benzer bir şekilde öğrencilerin yaşları ve umutsuzluk düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulamamıştır.

Katılımcıların medeni durumlarına göre umutsuzluk ölçeğinden almış oldukları puanlar ile aralarındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı seviyede olmadığı saptanmıştır. Bekar katılımcıların ölçek puanları daha yüksek olsa da, bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Kaisa ve diğ., (2004) çalışmalarında bu çalışmaya benzer olarak bekarların umutsuzluk düzeyini evlilerden daha yüksek olarak bulmuştur. Bu durumun geleceğe dair karamsarlık düşüncesinin yaşanması durumunda bir eş desteğinin olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların gelir durumlarına göre umutsuzluk ölçeğinden almış oldukları puanlar ile aralarındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı düzeyde bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Araştırmamıza çelişkili olarak Kaisa ve arkadaşları (2004), umutsuzluk ve ekonomik gelir durumu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Araştırmamızı destekleyen sonuçlara ise Ağır'ın (2007), yaptığı araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ile ekonomik düzey değişkeni arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır. Araştırmamızın çelişkili olarak Kaisa ve diğ., (2004), umutsuzluk ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulgulamıştır.

Katılımcıların mezun oldukları üniversite türüne göre umutsuzluk ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark yoktur. Literatürde bu konuyla ilgili benzer bulgulara rastlanmamıştır.

Katılımcıların daha önce çalışma durumlarına göre umutsuzluk puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

İş bulabileceğini ümit eden ve etmeyen katılımcıların Beck umutsuzluk ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. İş bulabileceğini ümit etmeyen katılımcıların puanı daha yüksek çıkmıştır. Bu fark anlamlıdır. İş bulma ümidi olanların daha geleceğe dair umutlu olduğu belirlenmiştir. Dereli ve Kabataş'ın (2009) çalışmalarında ise 6 aydan kısa bir zaman içerisinde iş bulabileceğini ümit eden öğrencilerin karşılaştırıldıkları farklı gruplara göre daha umutsuz oldukları tespit edilmiştir. Bunun nedeni de sürenin uzun olduğu düşünüldüğünden umutsuzluk puanının yüksek çıktığı düşünülmüştür.

5.1.4 Üniversite Mezunu İşsiz Bireylerin İntihar Bilişleri Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Kadın ve erkek bireylerin intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan sevilemezlik, çözülemezlik ve dayanamazlık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulgulanmıştır. Literatürde ise cinsiyete göre farklılık olup olmadığına ilişkin birçok veri bulunmaktadır. Erkek ve kadınların intihar davranışları, intihar oranları, intihar girişimi, intihar olasılığı, intihar bilişleri ve intihara eşlik eden psikopatolojiler v.b gibi açısından anlamlı istatistiksel farklılıklar olduğunu gösteren benzer çalışmalar vardır. (Beautrais, 2002; Payne, Svami ve Stanistreet, 2008). Dünyada yapılan bir araştırmada; sadece 2012 yılında 804.000 kişi intihar ederek hayatına son vermiştir. Araştırmaya göre 2008 yılındaki ekonomik krizin ileriki yıllarda bireyler üzerinde ekonomik sıkıntı yaratması ve işsizliğin artması özellikle erkeklerde intiharın çok fazla olduğunu göstermiştir (Webb ve Kapur, 2015).

Katılımcıların yaş gruplarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt

boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Devrimci-Özgüven ve Sayıl'ın (2003) yaptığı çalışmada en çok intihar eden grubun 15-19 ile 20-24 yaşları arasında olduğu belirtilmiştir

Katılımcıların medeni durumlarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ölçekte yer alan dayanamazlık alt boyutundan aldıkları puanlar ile aralarındaki farkın istatistiksel derecede anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir. Bekar katılımcıların intihar bilişleri ölçeği genelinden ölçekte yer alan dayanamazlık alt boyutundan aldıkları puanlar, evli katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Evliliğin bireyi intihar düşüncelerinden koruduğu bulgulanmıştır.

Katılımcıların gelir durumlarına göre intihar bilişleri ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Gelir durumu mezun işsizilerin intihar düşünceleri arasındaki fark anlamlı çıkmamıştır.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre intihar bilişleri ölçeğinin genelinden ve ölçeğin alt boyutunda yer alan sevilemezlik, dayanamazlık ve çözülemezlik alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Fakat önlisans mezunlarının puanı yüksek çıkmasına rağmen anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Araştırmaya göre eğitim düzeyinin düşmesi, intihar girişimleri ve intihar riskini arttırmaktadır (Deveci, 2005; Aktepe, 2006; Arslan, 2008; Soylu, 2013). Fakat bu çalışmada böyle bir bulguya rastlanmamıştır.

Katılımcıların mezun oldukları üniversite türüne göre aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Devlet üniversitesinden veya özel üniversiteden mezun bireylerin ölçeklerden aldıkları puanlar benzerdir. Literatürde ise bu onunla ilgili herhangi bir bulguya rastlanmadı.

Katılımcıların daha önce çalışma durumlarına göre intihar bilişleri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Herhangi bir mesleği olmayan öğrenci ve işsizlerde ve intihar girişimi, intihar riski ve intihar oranları daha fazla bulunmuştur (Özgüven ve Sayıl, 2003). Londra'da yapılan bir

araştırmanın bulgularına göre işsizlerin intihar oranının genel toplumdaki üç kat daha çok yüksek olduğu bulgulanmıştır (Yüksel, 2001).

5.1.5.İşsiz Mezunların Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık, Umutsuzluk ve İntihar Bilişleri Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Katılımcıların RBSÖ'den aldıkları puanları arttıkça BUÖ'den aldıkları puanlar artmaktadır. RBSÖ puanlarının yükselmesi benlik saygısının düşük olduğunu gösterir. BUÖ'nin de puanlarının yükselmesi umutsuzluğun yüksek olduğunu gösterir. Bu iki değişken arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Kazdin (1994), yaptığı çalışmada benzer bir sonuç bulmuştur. Psikiyatrik tanısı olan çocuklarda intihar niyeti, depresyon, umutsuzluk ve özsaygı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında benlik saygısı ve umutsuzluk arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların RBSÖ'den aldıkları puanlar ile İBÖ'den aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. RBSÖ puanlarının artması benlik saygısının düşük olduğunu göstermektedir. RBSÖ'nün yükselmesi ile İBÖ puanları artmaktadır. Benlik saygısının düşük olması intihar düşüncesini tetiklemektedir. Yapılan araştırmalara göre düşük benlik saygısı ve umutsuzluğun intihar olasılığını artırdığı belirtilmektedir (Ordu, 2005; Wenzel, 2008).

Katılımcıların RBSÖ'den aldıkları puanlar ile PDÖ'den aldıkları puanlar arasında negatif korelasyonlu anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. RBSÖ puanları artarken benlik saygısı azalmış, PDÖ puanları artarken RBSÖ puanları düşmüş psikolojik dayanıklılık yüksek bulgulanmıştır. Benlik saygısının düşük olması psikolojik dayanıklılığın da düşük olduğu anlamına gelmektedir. Kararımak ve Çetinkaya (2011) benlik saygısı ile dayanıklılığı inceledikleri araştırmalarında benlik saygıları yüksek çıkan kişilerin psikolojik dayanıklılıklarının da yüksek olduğunu bulguladılar. Sarıkaya (2015) ise bireyin benlik saygısının yüksek olmasının bireyin kendisini değerli görmesini ve bir sorunla karşılaştığında ise bu değerlilik duygusu sayesinde problemleri daha kolay aşabildiğini ve psikolojik olarak dayanıklı olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların BUÖ'den almış oldukları puanlar ile İBÖ genelinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyon olduğu belirlenmiştir. Birçoğu çalışmada umutsuzluk, depresyon ve intihar arasında yakın bir ilişki olduğu, umutsuzluğun intiharı yordayan önemli bilişsel bir korelasyon olduğu belirlenmiştir (Bradley ve ark., 2004; MacLeod ve ark., 2005)

Katılımcıların BUÖ'den aldıkları puanlar ile PDÖ'den aldıkları puanlar arasında negatif yönde anlamlı korelasyon vardır. Umutsuzluk puanları artarken bireylerin dayanıklılıkları düşmektedir. Psikolojik dayanıklılık tanımında birey riskli durumlara rağmen, bu riskli durumlara karşı umutsuz olmaması ve olumlu sonuçlar elde etmesi sonucunda oluştuğu belirtilmiştir (Sezgin, 2016). Başka bir araştırma ise Mak, Ng ve Wong (2011) tarafından elde edilen bulgulara göre psikolojik dayanıklılığın gelecek ile ilgili pozitif düşünceler aracılığı ile yaşam doyumunu arttırdığı ve depresif belirtileri düşürdüğü bulunmuştur.

Katılımcıların İBÖ'den aldıkları puanlar ile PDÖ'den aldıkları puanlar arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. İntihar düşünceleri artarken psikolojik dayanıklılık azalmaktadır. Psikolojik dayanıklılığın artması bireyi intihar düşüncesinden uzaklaştırmaktadır. Yalçın (2015) meme kanseri teşhisi almış hastalarla yaptığı çalışmada, intihar bilişleri(düşüncesi) olanların, psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha düşük olduğunu belirtmiştir.

6.BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERLER

6.1. Sonuçlar

Bu araştırmada elde edilen bulgular üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısının düşük olduğu, umutsuzluk ve intihar düşüncelerinin ise yüksek olduğunu göstermiştir. Bu problemlerin var olması psikolojik dayanıklılığı da düşürmüştür. Araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen sorulara elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı ile cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu ve mezun olunan bölüm türüne göre değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

2. Üniversite mezunu işsiz bireylerin psikolojik dayanıklılık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve kadınların dayanıklılıklarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Fakat yaş, medeni durum, gelir durumu ve mezun olunan bölüm değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

3. Üniversite mezunu işsiz bireylerin umutsuzluk ile cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu ve mezun olunan bölüm değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Erkeklerin puanları yüksek çıkmış fakat bu fark anlamlı olmamıştır. Yine 29 yaş ve üzerindeki bireylerin puanları yüksek çıkmasına rağmen fark anlamlı olmamıştır.

4. Üniversite mezunu işsiz bireylerin intihar bilişleri ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. Bekar bireylerin intihar bilişlerinin daha yüksek olduğu belirtildi. Fakat cinsiyet, yaş, gelir durumu ve mezun olunan bölüm değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

5. Üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı ile psikolojik dayanıklılık ölçeği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Benlik saygısı ölçeğinde puan artışının olması benlik saygısının düşmesi demektir. Bu iki değişken arasındaki bir artış diğerini de azaltacaktır. Benlik saygısı puanı arttıkça psikolojik dayanıklılık puanı azalmaktadır.

6. Üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı ve umutsuzluk düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir korelasyon vardır. Benlik saygısı puanının artması umutsuzluk puanını da arttırmaktadır.

7. Üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı ve intihar bilişleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Benlik saygısı puanları artarken intihar bilişleri puanları artmaktadır.

8. Üniversite mezunu işsiz bireylerin umutsuzluk ve intihar bilişleri arasında pozitif yönde anlamlı bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Umutsuzluk arttıkça intihar düşünceleri artmaktadır.

9. Üniversite mezunu işsiz bireylerin umutsuzluk ve psikolojik dayanıklılık değişkenleri arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak da anlamlı bulgular olduğu tespit edilmiştir. Umutsuzluk artarken bireyin psikolojik dayanıklılığı azalmaktadır.

10. Üniversite mezunu işsiz bireylerin intihar bilişleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasında negatif yönde istatistiksel anlamlı bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. İntihar düşünceleri puanları arttıkça psikolojik dayanıklılık puanları düşmekte dayanıklılık azalmaktadır.

6.2. Öneriler

Türkiye’de yaklaşık 1 milyon işsiz üniversite mezunu yaşamaktadır. Bu araştırma Antakya ilçesinde yaşayan 215 kişiye uygulanmıştır. Bu yüzden daha geniş bir popülasyonda yapılması önerilir.

Üniversite mezunu işsiz bireylerin psikopatolojik bozukluk geliştirme riski yüksektir. Üniversite mezunlarının yaşadığı problemlerin üstesinden gelebilmek için psikososyal ve psikodestek eğitimi verilmesi önerilir.

Literatürde üniversite okuyan bireylerle ilgili çalışmaların üniversite mezunu olan bireylerden daha sık olduğu gözlenmiştir. Mezunlarla ilgili çalışmaların da sıklaştırılması önerilir.

Mezun işsizlerin sayısı düşünöldüğünde bu bireylere destek amaçlı iş arama motivasyonu oluşturulması önerilir. İş bulana kadar bireye danışmanlık hizmetlerinden faydalanması için çalışmalar yapılması önerilir.

Devletin üniversiteler ile birlikte hareket ederek artan işsiz mezun sayısını düşürmek için politikalar geliştirmesi önerilir.

İşsizliğin yaratacağı psikolojik bozukluklardan biri de travmadır. Benzer araştırma yapılacaksa psikolojik travmayı ölçen bir ölçek kullanılması önerilir.

KAYNAKLAR

- Adams, J.F. (1995). Ergenliği Anlamak. (B. Onur ve diğ., Çev.). İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Ağır, M. (2007). *Üniversite Örgencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyleriyle Problem Çözme Becerileri Ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Akalın, Ö. (2006). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aktepe E., Kandil S., Göker Z., Sarp K., Topbaş M. ve Özkorumak E. (2006). "İntihar Girişiminde Bulunan Çocuk ve Ergenlerde Sosyodemografik ve Psikiyatrik Özelliklerin Değerlendirilmesi". TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 5/6, 444-454.
- Andaç, F. (2010). İşsizlik Sigortası, *Türk Ağır Sanayii Ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası*, Yayın No: 66, Nisan.
- Ansal Hacer, Küçükçifçi Suat, Onaran Özlem, Orbay Benan Z. (2000). Türkiye Emek Piyasasının Yapısı ve İşsizlik, *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı*, İstanbul.
- Arslan M., Duru M. ve Kuvandik G. (2008). "Hatay'da İntihar Girişiminde Bulunan Olguların Analizi". *Adli Tıp Dergisi* 22/3, 9-14.
- Ataman, B. C. (2014). Kitap İncelemesi: Thomas Piketty'nin 21. YY'da Eşitsizlik Dinamiklerini Bir Kıt'a Avrupası Bakış Açısından Değerlendirmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69(3).
- Ayas, S. (2016). İşsizlik ve eğitim seviyesinin intihar üzerindeki etkisi: TÜİK verileri üzerine ampirik bir çalışma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 101-119.
- Aydoğdu, T. (2013). Bağlanma Stilleri, Başa Çıkma Stratejileri ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara*.

- Bachman, J. G., ve O'Malley, P. (1983). "Self – esteem : change and stability between ages 13 and 23" *Developmental Psychology* Vol. 19: pp. 257-268.
- Balat, G.U., Akman, B. (2004). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı düzeylerinin İncelenmesi. *Fırat üniversitesi sosyal bilimler dergisi*. 14(2), 175-183.
- Beautrais, A. L. (2002). Gender issues in youth suicidal behaviour. *Emergency Medicine*, 14(1), 35-42.
- Beck, A.T., Lester, D. ve Trexler, M. (1974). The Hopelessness Scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 861-874.
- Beck A.T., Schuyler, D., Herman, I. (1974). Development of suicidal intent scales. The Prediction of Suicide, Beck AT, Resnik HLP, Lettieri DJ (Ed), Bowie, MD Charles, 45-58.
- Beck, A. T., Brown, G., Berchick, R. J., Stewart, B. L. ve Steer, R. A. (2006). Relationship between hopelessness and ultimate suicide: A replication with psychiatric outpatients. *Focus*, 147(2), 190-296.
- Bektaş, M. ve Özben, Ş. (2016). Evli Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 216-240.
- Berman, A. L., Jobes, D. A., ve Silverman, M. M. (2006). *Adolescent suicide: Assessment and intervention*. American Psychological Association.
- Biçerli, M. K. (2007). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Biçerli, M. K. (2014). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bildirici, F. (2014), Özel Eğitime Gereksinimi Olan Çocuğa Sahip Ailelerde Aile Yüğü ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Bostan, Ö. (2004). Ebe Ve Hemşirelerde İş Doyumu, Benlik Saygısı ve Etkileyen Faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3), 56-66.
- Bozdağlıoğlu, E. Y. (2008). "Türkiye"de İşsizliğin Özellikleri ve İşsizlikle Mücadele Politikaları". *Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 45-65.

- Bradley, E. H., Prigerson, H., Carlson, M. D., Cherlin, E., Johnson-Hurzeler, R., ve Kasl, S. V. (2004). Depression among surviving caregivers: does length of hospice enrollment matter?. *American Journal of Psychiatry*, 161(12), 2257-2262.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik (Çev. İD Erguvan Sarıoğlu). *İstanbul: Kaknüs Yayınları*.
- Chuang, H. ve Huang W. (2007). "Re-Examination of Suicide Rates in Taiwan", *Social Indicators Research*, 83, 465-485.
- Corwyn, R. F. (2000). The factor structure of global self-esteem among adolescents and adults. *Journal of Research in Personality*, 34, 357-379.
- Crocker, J. ve Park, L. E. (2004). The costly pursuit of self-esteem. *Psychological Bulletin*, 130, 392-414.
- Çam O, Khorshid L ve Özsoy SA. (2000). Bir Hemşirelik Yüksekokulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, *Hemşirelikte Araştırma Dergisi* 1 (8): 33-40.
- Çeçen, R. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4 (1), 19-30.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda benlik saygısı. *Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara*.
- Çuhadaroğlu, F., Sonuvar B. (1993) Adolesan İntiharları ve Kendilik İmgesi, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4(1), 29-38.
- Demir, Fevzi, (2005) "İş Hukuku ve Uygulaması", *Birleşik Matbaacılık, İzmir*.
- Dereli, F. ve Kabatas, S. (2009). Sağlık Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi, *Yeni Tıp Dergisi*, 26, 31-36.
- Deveci, S.E., Ulutaşdemir, N., ve Açıık, Y. (2011). "Bir mesleki eğitim merkezi öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ve etkileyen faktörler" *Dicle Tıp Dergisi*, 38 (3)312-317.

- Devrimci-Ozguven, H. ve Sayil, I. (2003). Suicide attempts in Turkey: results of the WHO—EURO multicentre study on suicidal behaviour. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 48(5), 324-329.
- Dilbaz, N. ve Aytekin, Y. (2003). "Alkol Bağımlılarında İntihar Düşüncesi, Davranışı ve Niyeti", *Bağımlılık Dergisi*, (4), 1-9.
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, *The Journal of Happiness ve Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Durak, A. (1994) Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(3), 1–11.
- Dubois, D. L. ve Flay, B. R. (2004). The healthy pursuit of self-esteem: Comment on and alternative to the Crocker and Park (2004) formulation. *Psychological Bulletin*, 130, 415-420.
- Dunn, Susan, L. (2005). "Hopelessness As A Response To Physical Illness", *Journal Of Nursing Scholarship*, 37(2)148-154.
- Ekici, G., Savaş, A.H. Ve Çıtak, S. (2001). "İntihar Riskini Artıran Psikososyal Etmenler(Sosyal Güvence Yokluğu, Göç ve Diğer Stresörler", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2(4), 204-212.
- Ellis, T. E. ve Rufino, K. A. (2015). A psychometric study of the Suicide Cognitions Scale with psychiatric inpatients. *Psychological Assessment*, 27(1), 82.
- Erdem, M., Taşçı, N. (2003). Tüberküloz Hastalarında Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*. 51(2): 171-176.
- Erim, B. R., Yücens, B. (2016). Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. 25(4), 536-549.
- Erkan, H. (2000) *Ekonomi Sosyolojisi*, Barış Yayınları, İzmir.
- Eskin, M. (2003). *İntihar: Açıklama, değerlendirme, tedavi, önleme*. Çizgi Tıp Yayınevi. Ankara.
- Gibbs, D. (2010). *Assessing suicidal cognitions in adolescents: Establishing the reliability and validity of the Suicide Cognitions Scale* (Doctoral dissertation, University of Toledo).
- Goldsmith, S. K., Pellmar, T. C., Kleinman, A. M. ve Bunney, W. E. (Eds.). (2002). *Reducing suicide: A national imperative*. Washington, DC:

- National Academies Press. 22 Mart 2005'de alınmıştır, web üzerinde <http://www.site.ebrary.com/lib/metu/Doc?>
- Gök, M. (2004). *İşgücü Piyasası ve Kobiler, Roma Yayınları*, Ankara.
- Guzey Yiğit, M. ve Yiğit, İ. (2017). *İntihar bilişleri ölçeğinin psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi: Geçerlik güvenirlik çalışması. Nesne*, 5(11), 362-382.
- Güney, A. (2010). Türkiye'de geliştirilmiş işsizlik oranları, *Çalışma ve Toplum*, 24, 239.
- Gündoğan, N. (1999). Genç işsizliği ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde uygulanan genç istihdam politikaları, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 54(1), 64.
- Güngörmüş, K.; Okanlı, A. ve Kocabeyoğlu, T. (2015). Hemşirelik Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek ile Psikolojik Dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 6(1), 9-14
- Haatainen, K., Tanskanen, A., Kylmä, J., Honkalampi, K., Koivumaa-Honkanen, H., Hintikka, J., ve Viinamaki, H. (2004). Factors associated with hopelessness: A population study. *International journal of social psychiatry*, 50(2), 142-152.
- Heisel, M. J., Flett, G. L. and Hewitt, W. L. (2003). "Social hopelessness and college student suicide ideation" *Archives of Suicide Research*, 7: pp.221-235.
- Hiçdurmaz, D., ve Öz, F. (2011). Benliğin Bilişsel Yaklaşımla Güçlendirilmesi, *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* (2011) 68-78
- Hunter, A. J. (2001). A cross-cultural comparison of resilience in adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 16(3), 172-179. <https://doi.org/10.1053/jpdn.2001.24180>.
- ILO (2006). Global Employment Trends For Youth. Erişim: 04.03.2015. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/dcomm/documents/publication/wcms_077664.pdf.
- Işık, A. G. V. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Değiştirdiği Çalışma Kavramı ve Yeni Bir Çalışma Alanı Olarak Sosyal Girişimler. *Sosyal Güvenlik Dergisi (SGD)*, 3(1).

- Işık, Ş. (2016). Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(2), 165-182.
- Kapız, S. (2002) "İşin Değişen Anlamı ve Birey Yaşamında Önemi", *Çalışma Yaşamında Dönüşümler* (Der: Aşkın Keser), Ezgi Yayınevi, Bursa.
- Karahan T. F., Sardoğan M. E., Ersanlı, E., Kaya, S. N., Şar A.H. ve Kumcağız, H. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri İle Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 27-39.
- Kararımak, Ö. ve Çetinkaya, R. S. (2016). Benlik saygısının ve denetim odağının psikolojik sağlık üzerine etkisi: Duyguların aracı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35).
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (22. bs). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Karataş, Z. ve Gökçakan, N. (2005). " Lise Öğrencilerinin Umutsuzluk Duygularının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.", VIII. *Ulusal Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri Kitapçığı*, Nobel Basımevi, Ankara.
- Kavak, Y. (1997). "Eğitim, İstihdam ve İşsizlik İlişkileri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 21-26.
- Kazdin, A.E., French, N.H., Unis, A.S, Dawson, K. (1983). Hopelessness, Depression and Suicide Intent Among the Children, *Journal of Consulting Psychology*, (51), 504-510.
- Keser, A. (2011). *Çalışma Psikolojisi*, Ekin Yayınları, Bursa.
- Kıcı, B. (2010). *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Psikolojik Etmeler Açısından Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Kobasa, S. (1979). "Stressful life events, personality and health: An inquiry into hardiness", *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 1-11.
- Korkmaz, A. Ve Mahiroğulları, A. (2007). *İşsizlikle Mücadele (Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa)*.
- Kuşat, A. (2001). "Eğitim ve Dinin Benlik Gelişmesiyle İlişkisi", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Kayseri, 11: s.97.
- Li, M., Xu, J., He, Y. ve Wu, Z. (2012). The analysis of the resilience of adults one year after the 2008 Wenchuan Earthquake. *Journal of Community Psychology*, 40(7), 860-870.
- MacLeod, A. K., Tata, P., Tyrer, P., Schmidt, U., Davidson, K., ve Thompson, S. (2005). Hopelessness and positive and negative future thinking in parasuicide. *British Journal of Clinical Psychology*, 44(4), 495-504.
- Mak, W. W. S., Ng, I. S. W. ve Wong, C. C. Y. (2011). Resilience: Enhancing well-being through the positive cognitive triad. *Journal of counseling Psychology*, 58(4), 610-617.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238.
- Maşrabacı, T. S. (1994). *Hacettepe Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Minkoff, K. (2001). Best practices: developing standards of care for individuals with co-occurring psychiatric and substance use disorders. *Psychiatric services*, 52(5), 597-599
- Murray, C. (2003). Risk Factors, Protective Factors, Vulnerability, and Resilience A Framework for Understanding and Supporting the Adult Transitions of Youth with High-Incidence Disabilities. *Remedial and Special Education*, 24(1), 16-26.
- Neufeld, E., ve O'Rourke N. (2009). "Impulsivity and hopelessness as predictors of suicide-related ideation among older adults" *Canadian Journal of Psychiatry*, 54, 684-692.
- O'Connor, R. C. Ve Sheey, N. P. (2000). *Understanding suicidal behaviour, BPS Boks, Leicester*.

- Odağ, C. (2002). İntihar (özkıyım): Tanım-kuram-sağaltım *Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Vakfı Yayınları No:3*. İkinci baskı, İzmir.
- Ordu, F. (2005). Psikososyal risk yatkınlığı olan ergenlerin benlik algılarını geliştirici grup çalışması, *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul*.
- Öz, F. ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh Sağlığının Korunmasında Önemli Bir Kavram: Psikolojik Sağlık, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Özdemir, S., Ersöz, H. Y. ve Sarıoğlu, İ. (2006). "İşsizlik Sorununun Çözümünde KOBİ'lerin Desteklenmesi" *İstanbul Ticaret Odası Yayınları*, Yayın No: 2006-45, 92-107, İstanbul.
- Özel, A., Keser, N., Köksal, E., (2008). "İntihar ve İntihara Teşebbüs Eden Bireylerin Cinsiyeti, Eğitim Düzeyleri ve Coğrafi Dağılımları: *Kütahya Şehri Örneği*", *Doğu Coğrafya Dergisi*, C:13,.231-250.
- Özgüven H. D. ve Sayıl, I. (2003). "Suicide attempts in Turkey: results of the WHO/EURO multicentre study of suicidal behavior". *Can J Psychiatry* 48/5 (2003) 324-329.
- Payne, S., Swami, V. ve Stanistreet, D. L. (2008). The social construction of gender and its influence on suicide: a review of the literature. *Journal of Men's Health*, 5(1), 23-35
- Pınar, P., Sabuncu, N. (2004). Long-Termtraumatic Stress Responses Of Survivors Of The August 1999 Earthquake In Turkey. *Journal Of Loss And Trauma*, 9, 257- 268.
- Pyszczynski, T., Greenberg, J., Solomon, S., Arndt, J. ve Schimel, J. (2004). Why do people need self-esteem? A theoretical and empirical review. *Psychological Bulletin*, 130, 435-468.
- Rathmann, K., Pförtner, T. K., Hurrelmann, K., Osorio, A. M., Bosakova, L., Elgar, F. J., & Richter, M. (2016). The great recession, youth unemployment and inequalities in psychological health complaints in adolescents: a multilevel study in 31 countries. *International journal of public health*, 61(7), 809-819.
- Reynolds, WM. (1991). Psychometric characteristics of the adult ideation questionnaire in college students. *J Pers Asses*, 56: 289-307.

- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Rudd, M. D., Schmitz, B., McClenen, R., Joiner, T., Elkins, G. ve Claassen, C. (2010). The Suicide Cognitions Scale: A suicide-specific measure of hopelessness. (unpublished manuscript).
- Rutter, M. (2006). Implications of resilience concepts for scientific understanding. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094(1), 1-12.
- Sarıkaya, A. (2015). 14-18 Yaş Arası Ergenlerin Benlik Saygısı ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul
- Seber, G. (1991). Beck Umutsuzluk Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği üzerine bir çalışma. Doktora Tezi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Eskişehir.
- Sezgin, K. (2016). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi (Dicle Üniversitesi Örneği)., *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Diyarbakır.
- Schwab, J. J., Warheit, G. J., & Holzer, C. E. (1972). Suicidal ideation and behavior in a general population. *Diseases of the Nervous System*.
- Southwick, S. M., Bonanno, G. A., Masten, A. S., Panter-Brick, C., ve Yehuda, R. (2014). Resilience definitions, theory, and challenges: Interdisciplinary perspectives. *European journal of psychotraumatology*, 5(1), 25338.
- Soylu N., Taneli Y. ve Taneli S. (2013). "Depresyonu Olan Ergenlerde İntihar Davranışını Etkileyen Sosyal, Emosyonel ve Kognitif Faktörlerin Araştırılması". *Nöropsikiyatri Arşivi* .
- Spirito, A. ve Lewander, W. (2004). Assesment and disposition planning for adolescent suicide attempters treated in the emergency department. *Clin Ped Emerg Med*, 5, 154-163.
- Stauffer, M. D. (2004). From Seneca to suicidology: D. Capuzzi (Ed.), *Suicide across the life span: Implications for counselors* (pp. 3-37). Alexandria, VA: American Counseling Association. *Pediatric Nursing*, 12, 21-31

- Şahin, A. (2002). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Dergisi*, 13, 143-157
- Şenol K. (2006) “İşsizliğin Psiko-Sosyal Sonuçları ve Türkiye Üzerine Muhtemel Etkileri”, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 51, 363.
- Taşgın, Ö., Bozgeyikli, H. ve Boğazlıyan, E. (2017). Üniversiteli Gençlerin İşsizlik Kaygıları İle Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişki. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6 (16), 551-567. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/hakisderg/issue/33300/364605>
- Tatlılıoğlu, K. (2012). Sosyal Bir Gerçeklik Olarak İntihar Olgusu: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2012;12(2), 12:133-155.
- Tekin, M. ve Filiz, K. (2008). “Beden eğitimi ve spor yüksekokullarının antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk ve boyun eğici davranış düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi” *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VI (1), 27-37.
- Terzi, Ş. (2005). Öznel iyi olmaya ilişkin psikolojik dayanıklılık modeli. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Thern, E. , Munter, J. , Hemmingsson, T. ve Rasmussen, F. (2017). “Long-Term Effects of Youth Unemployment on Mental Health: Does an Economic Crisis Make A Difference?”, *Journal of Epidemiol Community Health*, 71, 344-349.
- Tınar, M. Y. (1996). Çalışma Psikolojisi, Necdet Bükey Yayınları, İzmir.
- Tokol, A. (2000). Sosyal Politika, Vipaş Yayınları, Bursa.
- Topbaş, F. (2007). İşsizlik ve intihar ilişkisi: 1975-2005 VAR analizi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 161-172.
- Tümkaya, S. (2005). Ailesi Yanında Ve Yetiştirilme Yurdunda Kalan Ergenlerin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 445-457.
- Tümlü, G.Ü. ve Receptoğlu, E. (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213

- Uçö, (2009). *ILO Says Job Losses Are Increasing Due to Economic Crisis*.
Erişim Tarihi: 01.06.2014 <http://kilm.ilo.org/manuscript/kilm10.asp>.
- Uyanık, B. G. ve Akman, B. (2006). Lise öğrencilerinin psikolojik durumlarının sosyo-ekonomik özelliklerine göre incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*.
- Ünal, A. ve Çelik, İ. T. (2011) Çalışma Ahlakı Kavramına Kültürel Bir Bakış ve Türkiye’de Çalışma Ahlakı. Ünlüönen, Kurban; Ahmet Tayfun. Ekonomi, Nobel Yayınları, Ankara.
- Ünsal, E. (2000). Makro İktisat. İmaj Yayıncılık, Genişletilmiş 3. Baskı, ss:519.
- Volant, E. (2005). İntiharlar Sözlüğü. T. Ilgaz. (Çev.), İstanbul: Sel Yayıncılık: 230.
- Yalçın, Y. (2015). Meme Kanseri Tanısı Almış Hastaların Teşhisden Önce Stresli Yaşam Olaylarıyla Karşılaşma Durumları ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Belirlenmesi. Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 113 sayfa, Gaziantep, (Doç. Dr. Derya Tanrıverdi).
- Yates, T. M., Tyrell, F. ve Masten, A. S. (2014). Resilience Theory and The Practice of Positive Psychology From Individuals to Societies, in Public Policy and Systems for Resilience And Social Planningi Chapter: 44, pp: 773-788.
- Yavuzer, H. (2000). *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yıldırım, Y., Kırımoğlu, H. ve Temiz, A. (2010). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Hatay İl Örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*. 12 (1), 29–35.
- Yıldız, M., ve Çapar, B. (2010). Orta öğretim öğrencilerinde benlik saygısı ile dindarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 10(3), 103-131.
- Yüksekkaya, S. (1995). Üniversite öğrencilerinde benlik saygısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Klinik Psikoloji Programı, Yüksek Lisans Tezi*, İzmir.

- Yüksel N. (2001). "İntiharın Nörobiyolojisi". Klinik Psikiyatri Ek 2 (2001) 5-15.
- Webb, R. T. ve Kapur, N. (2015). Suicide, unemployment, and the effect of economic recession. *The Lancet Psychiatry*, 2(3), 196-197.
- Wells, M. (2009). Resilience in rural community dwelling older adults. *The Journal of Rural Health*, 25, 4, 415-419.
- Wenzel, A. ve Beck A.T. (2008). cognitive model of suicidal behavior: theory and treatment. *Applied and Preventive Psychology*, 2008, 12: 189–201.
- Werner, E. E. (1990). Protective factors and individual resilience. *Handbook of early childhood intervention*, 2, 115-132.
- Winefield, A.H. (1997). Introduction to the psychological effects of youth unemployment: International perspectives, *Journal of Adolescence*, 20, 237-241.
- İşsizlik Verileri TÜİK, 2017, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007, (Erişim Tarihi:01.04.2017).
- (<http://www.tuik.gov.tr/>, 2017).

EKLER

Ek 1. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ), İntihar Bilişleri Ölçeği (İBÖ) Kullanım izinleri

1. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ) Kullanım İzni

Psikolojik dayanıklılık ölçeği Inbox x

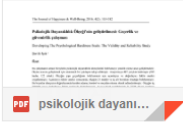
Ali Cengiz
Merhaba hocam iyi çalışmalar.. Ölçeğinizi kendi tezimde kullanmak istiyorum a...

şerife ışık <serife7403@gmail.com> 10 Feb
to me

Türkisch > English [Translate message](#) Turn o

Merhaba Hocam, şehir dışında olduğum için mailinize geç cevap verdim, kusura bakmayın, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğini kullanabilirsiniz, ekte gönderiyorum, iyi çalışmalar.
6 Şubat 2018 20:50 tarihinde Ali Cengiz <alicengiz563@gmail.com> yazdı:

***

Ali Cengiz <alicengiz563@gmail.com> 14 Feb
to şerife

Merhaba hocam çok teşekkür ederim sorun değil.. İyi çalışmalar..

2. İntihar Bilişleri Ölçeği (İBÖ) Kullanım İzni

İbrahim Yiğit <psk.yigit@gmail.com>
to me

Turkish > English [Translate message](#)

Ali Bey merhaba,

İntihar Bilişleri Ölçeğinin makalesini ve ölçek formunu ekte bulabilirsiniz. Çalışmanızda elbette kullanabilirsiniz; kolaylıklar dilerim.

Saygılarımla,
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Yiğit

29 Nisan 2018 00:58 tarihinde Ali Cengiz <alicengiz563@gmail.com> yazdı:

...

2 Attachments

Ek 2. Bilgilendirme Formu

Bu tez çalışması, üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar bilişleri arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmada size demografik bilgi formu ve bir dizi ölçekler verilecektir. Demografik bilgiler sizin yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu gibi bilgileriniz hakkındaki sorulardır. Ölçekler ise benlik saygısı ölçeği, umutsuzluk ölçeği, psikolojik dayanıklılık ölçeği ve intihar olasılığı ölçeğidir.

Ölçeklerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Bu araştırma size kesinlikle zarar vermeyecektir. Araştırma hakkında görüş, öneri v.s herhangi bir şikayet veya rahatsızlık olursa lütfen çalışmanın araştırmacısı ile iletişime geçiniz.

Katılımınız için teşekkürler.

Ali CENGİZ

Klinik Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

05387452797-05428896063

alicengiz563@gmail.com

Ek 3. Aydınlatılmış Onam

Bu çalışma Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Bölümü tarafından gerçekleştirilen bir çalışmadır.

Bu çalışmada üniversite mezunu işsiz bireylerin benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar bilişleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Anket tamamen bilimsel çalışmalar için oluşturulmuştur. Kişisel bilgileriniz, klinik bilgileriniz ankette gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler istatistiksel olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve samimi bir şekilde vermeniz çalışmamız için çok önemlidir. Objektif sonuçlara ulaşabilmemiz için yanıtlarınız doğru ve içten olmalı. Çıkan sonuçlar toplum için yararlı bilgiler kullanılmasını sağlayacaktır. Telefon numaranız anketörün denetlenmesi ve anketin uygulandığının belirlenmesi amacıyla istenmektedir.

Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır. Bu bilgileri okuyup araştırmaya katılmak isterseniz lütfen formu imzalayınız. Yardımınız için teşekkürler.

Klinik Psikoloji Öğrencisi

Adı-Soyadı: Ali CENGİZ

Doğum yeri: Antakya

Doğum Tarihi: 20.04.1992

Tel No:05387452797

Yukarıdaki bilgilerin tümünü ayrıntılı bir şekilde okudum ve anketin uygulanmasını onayladım.

İSİM:

TELEFON:

İMZA:

Ek 4. Demografik Bilgi Formu

1.Cinsiyet: a.Kadın( ) b.Erkek( )

2.Yaş:

3.İlişki Durumu: a.Evli( ) b.Bekar( ) c.Diğer( )

4.Ailenizin Ortalama Aylık Geliri Ne Kadar? a.1000 TL ve altı( )
b.1001-2000 TL( ) c.2001-3000 TL( ) d.3001-4999TL( ) e.5000 TL ve üzeri( )

5.Sizin Herhangi Bir Maddi Geliriniz Var mı? a.Var( ) b.Yok ( )

6.Eğitim Durumu? a.Önlisans ( ) b.Lisans ( ) c.Yükseklisans ve Üstü ( )

7.Mezun Olunan Bölüm:

8.Mezun Olunan Üniversite: a.Devlet Üniversitesi( ) b.Özel Üniversite( )
)

9.İş durumu: a.Önceden çalışmış( ) b.Hiç çalışmamış( )

10.Askerlik Durumu: a.Tecilli( ) b.Askerlik yapmış( ) c.Askerlikten muaf ( )

11.İş bulabileceğinizi ümit ediyor musunuz: a. Evet ( ) b. Hayır ( )

12.İş bulamazsanız ne yapmayı düşünürsünüz? a.Askere gitmek( )
b.Yüksek lisans yapmak( ) c.Mesleki sınavlara hazırlanmak( ) d.Kurslara katılmak( ) e.Kendi işimi kurmak( ) f. Diğer( )

Ek 5. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)

1.Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

- a. Çok doğru   b. Doğru   c.   d.   Çok
Yanlış   Yanlış   Yanlış

2.Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

- a. Çok doğru   b. Doğru   c.   d.   Çok
Yanlış   Yanlış   Yanlış

3.Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

- a. Çok doğru   b. Doğru   c.   d.   Çok
Yanlış   Yanlış   Yanlış

4.Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.

- a. Çok doğru   b. Doğru   c.   d.   Çok
Yanlış   Yanlış   Yanlış

5.Kendimle gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.

- a. Çok doğru   b. Doğru   c.   d.   Çok
Yanlış   Yanlış   Yanlış

6.Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

7.Genel olarak kendimden memnunum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

8.Kendime karşı daha fazla saygı duymayı isterdim.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

9.Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

10.Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

- a. Çok doğru b. Doğru c. Yanlış d. Çok yanlış

Ek 6. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ)

1. Çalışmaktan çok keyif alıyorum.	0	1	2	3	4
Hayatın benim için monotonlaşmaya başladığını 2. hissediyorum.	0	1	2	3	4
3. Çok çalışarak her zaman amacıma ulaşabilirim.	0	1	2	3	4
Çıkabilecek sorunları önceden kestirerek önlemlerimi 4. alırım.	0	1	2	3	4
Devam ettiğim işime/okulumu/mesleğime yürekten 5. bağlıyım.	0	1	2	3	4
Hayatımda ilginç ve zaman harcamaya değer şeylerin 6. var olduğunu düşünüyorum.	0	1	2	3	4
Her yeni deneyimin yaşamımı zenginleştirdiğini 7. düşünüyorum.	0	1	2	3	4
Hep aynı yaşam tarzına bağlı kalmak yerine riskli de olsa 8. yeni şeyler denemeyi tercih ederim.	0	1	2	3	4
İnsan hatalarından öğrenir ve 9. gelişir.	0	1	2	3	4
10. Kaderimi değiştirebileceğime inanırım.	0	1	2	3	4
11. Yargılarıma ve kararlarıma daima güvenirim.	0	1	2	3	4
Kişisel özgürlüklerimin sınırlandırılmasına genellikle büyük 12. tepki gösteririm.	0	1	2	3	4
Kendimle ilgili bir şeyler öğrenmek benim için heyecan 13. vericidir.	0	1	2	3	4
14. "Öldürmeyen şey güçlendirir" cümlesi beni ifade ediyor.	0	1	2	3	4
15. Önceden yaptığım bir programın dışına çıkmak zorunda kaldığımda rahatsız olurum.	0	1	2	3	4
Yeni şeyler denemekten 16. hoşlanırım.	0	1	2	3	4

Yaşamımda olan önemli değişikleri, kişisel gelişimim için 17. bir fırsat olarak görürüm.	0	1	2	3	4
18. Keyif aldığım etkinliklere düzenli olarak katılırım.	0	1	2	3	4
19. Yarın bana ne olacağı bugün yaptıklarımaya bağlıdır.	0	1	2	3	4
Yeni bir işe/projeye/göreve başladığımda ayrıntılı bir 20. plan yapmayı tercih ederim.	0	1	2	3	4
21. Yapacak bir şeylerimin olması benim için önemlidir.	0	1	2	3	4

Ek 7. Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ)

- 1- Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum. Evet--- -- Hayır
- 2- Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur. Evet--- -- Hayır
- 3-İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor. Evet-----Hayır
- 4- Gelecek on yıl içinde hayatimin nasıl olacağını hayal bile edemiyorum. Evet--- -- Hayır
- 5- Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var. Evet--- -- Hayır
- 6- Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum. Evet-----Hayır
- 7-Geleceğimi karanlık görüyorum. Evet--- -- Hayır
- 8- Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum. Evet--- -- Hayır
- 9- İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiç bir neden yok. Evet--- -- Hayır
- 10-Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı. Evet--- -- Hayır
- 11-Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor. Evet--- -- Hayır
- 12-Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum. Evet--- -- Hayır
- 13-Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum. Evet--- -- Hayır
- 14-İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor. Evet---- Hayır
- 15-Geleceğe büyük inancım var. - Evet---- Hayır
- 16-Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur. -- Evet---- Hayır
- 17-Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi. Evet-- --- Hayır
- 18-Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor. Evet-----Hayır
- 19-Kötü günlerden çok , iyi günler bekliyorum. Evet--- - Hayır
- 20-İstediğim her şeyi elde etmek için caba göstermenin gerçekten yararı yok, Evet--- -- Hayır
- nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.

Ek 8. İntihar Bilişleri Ölçeği (İBÖ)

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1) Dünya bensiz daha iyi bir yer olurdu.	1	2	3	4	5
2) Yaşamı sonlandırmak, sorunlarımı çözmemin tek yoludur.	1	2	3	4	5
3) Bu acıya daha fazla katlanamıyorum.	1	2	3	4	5
4) Hiçbir zaman hiçbir şeyde başarılı olmadım.	1	2	3	4	5
5) Bu kadar üzüntüye daha fazla katlanamam.	1	2	3	4	5
6) Yaptığım hatalar için hiçbir zaman affedilemem.	1	2	3	4	5
7) Hiç kimse sorunlarımı çözmeme yardımcı olamaz.	1	2	3	4	5
8) Bu kadar üzölmek dayanılmaz geliyor.	1	2	3	4	5
9) Sevilmeyi kesinlikle hak etmiyorum.	1	2	3	4	5
10) Hiçbir şey, sorunlarımı çözmeme yardımcı olamaz.	1	2	3	4	5
11) Ne kadar kötü hissettiğimi tarif etmem imkânsız.	1	2	3	4	5
12) Sorunlarımla artık baş edemiyorum.	1	2	3	4	5
13) Kimsenin böyle bir acıyla baş edebileceğini düşünemiyorum.	1	2	3	4	5
14) Benim değer verilebilecek hiçbir yanıım yok.	1	2	3	4	5
15) Yaşama son vermek, bu acıya son vermenin tek yoldur.	1	2	3	4	5
16) Fazladan bir saniye daha yaşamayı hak etmiyorum.	1	2	3	4	5
17) Bu dayanılmaz acıyı hissetmektense şu an ölmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
18) Benim kadar berbat biri olamaz.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Ali CENGİZ

20 Nisan 1992 yılında Hatay Antakya'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Hatay'da tamamladı. 2016 yılında Lefke Avrupa Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık bölümünden mezun oldu. Yine 2016 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji bölümünde yüksek linsansa başladı.

E-mail : alicengiz563@gmail.com

İNTİHAL RAPORU

aaaa

ORIGINALITY REPORT

13%	12%	6%	%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	docs.neu.edu.tr Internet Source	6%
2	readgur.com Internet Source	1%
3	sbe.giresun.edu.tr Internet Source	1%
4	library.neu.edu.tr Internet Source	1%
5	Melike Guzey-Yigit, Ibrahim Yigit. "Investigation of Psychometric Properties of Suicide Cognitions Scale: Validity and Reliability Study", Nesne Psikoloji Dergisi, 2017 Publication	1%
6	Bahadır Yildirim, Sultan Bilge Keskinilic Kara. "TEACHERS' HOPELESSNESS LEVEL", Ulakbilge Dergisi, 2017 Publication	<1%
7	www.phdernegi.org Internet Source	<1%

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL İZİNİ

06.04.2018

Sayın Ali Cengiz

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğumuz YDÜ/SB/2018/121 proje numaralı ve "Üniversite Mezunu İssiz Bireylerde Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık, Umutsuzluk ve İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkiler" başlıklı proje önerisi kurumumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanoz

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanoz